

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PŘÍČINY LATENTNÍ KRIMINALITY A MOŽNOSTI
JEJÍHO POZNÁVÁNÍ**

Autor práce: Roman Svatoš

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Roman Svatoš

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Příčiny latentní kriminalita a možnosti jejího poznávání

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Causes of latent crime and possibilities of its cognition

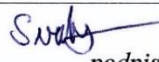

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Josef Kříha, Mgr. Bc., kriha@vrsers.cz

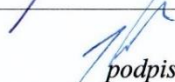

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): květen 2020

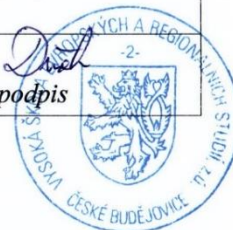
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem je zmapovat širší teoretickou reflexi forem a metod využívaných při hledání příčin latentní kriminality. Vedlejším cílem je, na základě komparace výsledků v minulosti provedených výzkumných šetření s výsledky zde provedeného empirického šetření, potvrdit či rozšířit znalosti o příčinách latentní kriminality u vybraných druhů kriminality.

Student: Roman Svatoš	10.6.2020 datum	 podpis
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha	15.6.2020 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	21.6.2020 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	23.6.2020 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	23.6.2020 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucí (mu) bakalářské práce Mgr. Bc. Josefu Křihovi, PhD. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SVATOŠ, R. *Příčiny latentní kriminality a možnosti jejího poznávání: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. 66 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Klíčová slova: kriminalita, latentní kriminalita, příčiny, viktimizace

Bakalářská práce (dále jen „práce“) má ambici dílem formou teoretického a dílem empirického širšího tematického vhledu aktuálně a originálním způsobem demonstrovat problematikou tzv. „latentní“ kriminality. Je neoddiskutovatelným faktem, že tzv. „latentní“ kriminalita tvoří významnou část celkové kriminality a stálá ambice jejího poznání determinuje i fakticitu poznání celkové kriminality. V intencích kriminologické (fenomenologické) optiky poznání celkové kriminality, tj. jejího stavu, struktury a dynamiky zcela bezesporu vykazuje i strategickou významnost daná objektivní okolností, tj. kdy má-li společnost přijímat odpovídající preventivní a represivní opatření, která by měla kriminalitu ovlivnit, tak bez znalosti tzv. „latentní“, potažmo celkové kriminality je toto téměř nemyslitelné. Účelem práce je i snaha o užší demonstraci možností a limitaci poznání příčin a podmínek tzv. „latentní“ kriminality.

ABSTRACT

SVATOŠ, R. Causes of latent crime and possibilities of its cognition: *Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020. 66 p. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha, PhD.

Key words: crime, latent crime, causes, victimization

The bachelor's thesis (hereinafter referred to as the "thesis") has the ambition to clarify and demonstrate the issue of latent crime in the form of theoretical or empirical insight. It is an indisputable fact that the so-called "latent" crime forms a significant part of total crime and its knowledge is therefore very important to know the overall crime. From a criminological (phenomenological) point of view, knowledge of general crime, ie its state, structure and dynamics, is very important. If society is to take appropriate preventive and repressive measures that should affect crime, then without knowledge of latent and therefore total crime, this is almost unthinkable. The purpose of this work is to clarify the possibilities of understanding the causes and conditions of latent crime and to find out why these possibilities are considerably limited.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Vymezení základního pojmosloví a východisek zkoumané tématické oblasti .	11
2.1 Delikvence.....	11
2.2 Kriminalita.....	11
2.2.1 Registrovaná kriminalita	11
2.2.2 Latentní kriminalita.....	12
2.2.3 Černá a šedá čísla kriminality	12
3 Možnosti poznání latentní kriminality a související problémy	15
3.1 Vztah registrované a latentní kriminality	15
3.2 Proč bychom se měli zajímat o latentní kriminalitu?	15
3.3 Nedostatky oficiálních statistik s ohledem na latentní kriminalitu	17
3.4 Metody zjišťování latentní kriminality.....	18
3.5 Co ovlivňuje míru latentní kriminality	22
3.6 Dílčí a zevšeobecňující výstupy kapitoly číslo 3	26
4 Analýza v minulosti realizovaných výzkumných šetření.....	28
4.1 Výzkumy zaměřené na oběti	28
4.2 Dílčí a zevšeobecňující výstupy kapitoly číslo 4	36
5 Empirická část práce – realizace výzkumného šetření.....	38
5.1 Limity výzkumu	38
5.2 Cíl výzkumu	40
5.3 Výzkumné otázky.....	40
5.4 Metodika.....	40
5.4.1 Metodika sběru dat.....	40
5.4.2 Technika sběru dat	41
5.4.3 Výzkumný soubor	41
5.4.4 Realizace výzkumu	41

5.4.5	Analýza dat.....	42
5.4.6	Etika výzkumu	42
5.5	Výsledky.....	43
6	Dílčí a zevšeobecňující reflexe stanovených výstupů práce – diskuse.....	50
	Závěr.....	56
	Seznam použitých zdrojů	57
	Seznam zkratk	60
	Seznam tabulek	61
	Přílohy.....	62

Úvod

Fenomén kriminality jako sociálně-patologického jevu představuje stálý aktuální celospolečenský problém a lidstvo se jí vždy snažilo a snaží určitými způsoby ovlivnit, tedy snížit její četnost. Aby opatření, která byla a jsou přijímána k ovlivnění kriminality, byla co nejvíce účinná, je nejprve nutno kriminalitu poznat. Zde však do popředí vyvstává významný problém, a to ten, že celková kriminalita se skládá ze dvou částí, a to kriminality zjevné neboli registrované a latentní. Registrovaná kriminalita je kriminalita, která byla oznámena orgánům činným v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) nebo ji tyto samy vyhledaly a tato kriminalita byla zavedena do informačních systémů. Druhá část celkové kriminality, tak jak již vyplývá z jejího názvu, je OČTŘ neznámá, a tedy nelze říci, jaký podíl představuje v celkové kriminalitě. Z těchto důvodů je nanejvýš nutné se zabývat možnostmi jejího poznání. A to je právě smyslem této práce, tedy dílem primárně na základě teoretické širší i užší analýzy a syntézy dostupné literatury, odborných pramenů a literárních zdrojů a empirického šetření a na základě provedeného empirického šetření objasnit možnosti poznání latentní kriminality. Tento úkol je obsažen v cíli práce, a to konkrétně objasnit širší teoretickou reflexi forem a metod využívaných při hledání příčin latentní kriminality a na základě komparace výsledků v minulosti provedených výzkumných šetření s výsledky zde provedeného empirického šetření, potvrdit či rozšířit znalosti o příčinách latentní kriminality u vybraných druhů kriminality.

Struktura věcné části práce se skládá ze čtyř stěžejních částí. Prvotní, teoreticky zaměřená část se věnuje vymezení základního pojmosloví, druhá možnostem poznání latentní kriminality, třetí analýze v minulosti realizovaných výzkumných šetření, čtvrtá část představuje empirickou část, ve které bude podrobena analýze data získána z dotazníkového šetření a řízných rozhovorů, a poslední část je diskuse, kde budou zhodnoceny výsledky zjištěné z analýzy literárních zdrojů a empirické části.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Problematika související s možností poznávání skutečné kriminality spočívá v tom, že kriminalita se skládá z kriminality známé (OČTŘ registrované) a latentní, tedy takové, která nebyla OČTŘ oznámena nebo z jiných důvodů nebyla zaregistrována do příslušných informačních systémů. Latentní kriminalitě a možnostem jejího poznávání jsou věnovány ponejvíce pouze kapitoly učebnic kriminologie, publikace věnované se pouze latentní kriminalitě absentují, a to i přesto, že v této oblasti byly v minulosti realizovány dílčí výzkumná šetření.

Práce si neklade za cíl vyřešit tuto komplikovanou odbornou problematiku, ale snahou je formou dílčích a zevšeobecňujících teoretických analyticko-syntetizujících širších výstupů demonstrovat současné známé možnosti poznání latentní kriminality, pokusit se dále za pomoci užitého empirického šetření detekovat možné příčiny tzv. „neoznamování“ kriminality a provést komparaci s výsledky již originálně proběhnuvších, tématicky subsidiárně korespondujících výzkumných šetření. Věcná část práce bude orientována dílem teoreticky a dílem empiricky. Při postupném zpracovávání zkoumaného tématu budou užity konkrétní výzkumné techniky, tj. „sběr dat“ a to např. „analýza literárních zdrojů“, „analýza a syntéza kvantitativních (statistických) dat“, „pozorování“, „dotazníkové šetření“ a „řízené rozhovory“.

2 Vymezení základního pojmosloví a východisek zkoumané tématické oblasti

2.1 Delikvence

Delikvence je širší pojem nežli kriminalita. Vedle ní zahrnuje i činy jinak trestné, spáchané osobami trestně neodpovědnými (osobami mladšími 15 let a osobami nepříčetnými) a dále i přestupky. Shrneme-li výše uvedené, jedná se o veškeré protiprávní jednání v oblasti veřejného práva. Od používání tohoto termínu se v dnešní literatuře již upustilo.¹

2.2 Kriminalita

Kriminalita jako předmět zkoumání kriminologie je sociálně patologickým jevem. S tímto názorem se shoduje převážná většina kriminologů, nicméně vymezení pojmu kriminality se odlišuje. Mezi kriminology existují dva směry, a to za prvé juristické (legální) a za druhé sociologické pojetí. Juristické pojetí spojuje kriminologii s trestním právem neboli se zločinem a zároveň kriminalitou je pouze to, co je upraveno trestním právem. Naopak sociologické pojetí vymezuje kriminalitu na trestním právu nezávislou definicí, kdy se kriminalitou myslí jednání odchýlné, deviantní, které nemusí být nutně regulováno trestním právem.² Kdybychom si vymezili kriminalitu v juristickém pojetí, jde o souhrn TČ spáchaných na určitém územním celku za určité časové období.³

2.2.1 Registrovaná kriminalita

Zjevná neboli registrovaná kriminalita je taková, která vyšla najevo, a o které se OČTŘ dozvěděly, to znamená, že byla oznámena obětí či jinou osobou, nebo institucí, nebo byla zjištěna činností policie, a poté byla vložena do oficiálních statistik.⁴ Údaje o

---

¹ SVATOŠ, R. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. s. 16. ISBN 978-80-87472-64-4.

² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurlex Bohemia, 2001. s. 15-16. ISBN 80-86432-08-4.

³ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 26. ISBN 978-80-7380-389-6.

⁴ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 27. ISBN 978-80-7380-389-6, GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 32. ISBN 978-80-7478-614-3.

této kriminalitě se získávají ze statistických údajů, které o kriminalitě shromažďují a zpracovávají OČTŘ.⁵

Také Novotný⁶ mluví o registrované kriminalitě, tedy kriminalitě, která vyšla najevo a byla evidována v oficiálních statistikách. Tento druh kriminality je větší či menší součástí skutečné kriminality. Přičemž kriminalita, o které se OČTŘ nedozvěděly, se nazývá skrytá neboli latentní.

K tomuto rozdělení je ještě potřeba přiřadit pojem zjištěná kriminalita, kterou je ta část kriminality, která vyšla najevo, tedy byla zjištěna OČTŘ, avšak nebyla oznámena či zaregistrována a vložena do oficiálních statistik.⁷

Podle Novotného⁸ bychom se měli zaměřit na omyly, kdy dochází k zaměňování pojmů skutečné a zjevné kriminality a také při posuzování registrované kriminality na jejích různých hladinách (registrované, objasněné, odsouzené TČ a další). Oficiální statistické údaje o registrované kriminalitě nicméně mají patrně ke skutečné kriminalitě nejbližší, neboť jsou z časového a procesního hlediska nejbližší době spáchání TČ.

2.2.2 Latentní kriminalita

Jedná se o část kriminality, která nevyšla najevo, neboli zůstala skrytá, policie se o ní nikdy nedozvěděla, tudíž jí nemohla zaznamenat a dále vyhodnotit v oficiálních kriminálních statistikách. Patří sem také i případy, kdy se policie o trestné činnosti dozvěděla, ale z nějakého důvodu ji nezaevidovala, nebo se nepodařilo zjistit pachatele.⁹

2.2.3 Černá a šedá čísla kriminality

Do latentní kriminality patří pojem tzv. černá a šedá čísla kriminality. Černými čísly se označují takové trestné činy, o nichž se OČTŘ vůbec nedozvěděly. Šedá čísla pak představují tu skupinu trestných činů, o kterých se OČTŘ dozvěděly, ale nepodařilo se jim vypátrat jejich pachatele.¹⁰

⁵ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 125. ISBN 80-7179-813-4.

⁶ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurlex Bohemia, 2001. s. 44-45. ISBN 80-86432-08-4.

⁷ MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. s. 12. ISBN 978-80-7338-110-3.

⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurlex Bohemia, 2001. s. 43-44. ISBN 80-86432-08-4.

⁹ SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. s. 27. ISBN 978-80-7380-389-6.

¹⁰ GRÍVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer,

Někteří autoři jako například Kuchta¹¹ upozorňuje, že pojmy černá a šedá čísla mohou mít v kriminologii více významů. Šedými čísly tak může být míněn nejen souhrn TČ, o kterých se OČTŘ dověděly s neúspěšným vypátráním jejich pachatele, ale i případy, kdy pachatel byl stíhán, ale nebyl pravomocně odsouzen. Černým číslem kriminality může být v kriminologii také použit jako poměr mezi zjištěnou a registrovanou kriminalitou, celková kriminalita ve společnosti, rozdíl počtu skutečně spáchaných TČ a počtu evidovaných TČ, pak takové TČ, u nichž nebyl zjištěn pachatel nebo případy, ve kterých jsou pachatelé stíháni pouze za některé TČ, které spáchali.

Kuchta¹² dále uvádí, že se jedná také o situace, kdy příslušník policie chybně posoudí skutkové okolnosti, zároveň dojde k závěru, že v daném případě nejde o TČ. V opačném případě sice dojde k závěru, že se jedná o TČ, ale přesto se jím dále nezabývá. Jako příklad uvádí TČ spojené s šarvátkami mezi osobami z nižších sociálních vrstev, případy domácího násilí, majetkové kriminality mezi rodinnými příslušníky v souvislosti s rozvodem, anebo TČ mezi obchodními partnery v podnikání.

Této problematice se dále věnuje Tomášek¹³, když uvádí další případy, kdy se policie sice o TČ dozví, ale neregistruje ho, protože má oběť nebo svědka za nedůvěryhodného, nemá dostatečné důkazy o tom, že k porušení zákona došlo, popřípadě mezi spácháním deliktu a jeho oznámením uběhlo velké množství času. U některých případů policisté případ nezaregistrují, protože celou věc mají za dořešenou jiným způsobem (např. policisté jsou přivoláni okolními svědky z důvodu rušení nočního klidu skupinkou mládeže, které i přes podezření ze spáchání TČ výtržnictví, policisté pouze důrazně domluví a nijak více danou věc neřeší). Tomášek dále upozorňuje na možné případy, kdy by se skutky s vysokou pravděpodobností neobjasnění neevidovali s cílem vylepšit obraz práce policie.

V těchto případech může být problematické, zda tento případ můžeme zařadit pod latentní kriminalitu, i když se o ní OČTŘ vlastně dověděly. Ačkoli se do skupiny latentní

---

a.s., 2014. s. 32-33. ISBN 978-80-7478-614-3.

¹¹ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 125-126. ISBN 80-7179-813-4.

¹² KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 135. ISBN 80-7179-813-4.

¹³ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie, Jak studovat zločin*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. s. 77-78. ISBN 978-80-247-2982-4.

kriminality řadí s ohledem na to, že fakticky tyto případy nelze nikde zjistit a zůstávají tedy skryté.¹⁴

---

¹⁴ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 125. ISBN 80-7179-813-4.

3 Možnosti poznání latentní kriminality a související problémy

3.1 Vztah registrované a latentní kriminality

Abychom viděli, jaká je skutečná kriminalita, je důležité zjistit, jaký je vztah mezi kriminalitou registrovanou a latentní, zda mezi nimi nějaký vztah je či není a zda na sebe tyto dvě skupiny nějak reagují. Z hlediska relevance statistik zločinnosti je velmi důležité zjistit tento vztah. Mezi jednu dostupnou hypotézu patří hypotéza již z 19. století A. Queleta a to, že poměr mezi latentní a registrovanou kriminalitou je neměnný.¹⁵

Zdali by se tato hypotéza potvrdila, daly by se z kriminálních statistik určit relevantní závěry o skutečné kriminalitě. Objevuje se také druhá hypotéza, která má základ v myšlence sčítacího vztahu. Počítá s tím, že je na světě vždy míra skutečné kriminality stejná, tedy pokud dojde k poklesu registrované kriminality, tak dojde ke zvýšení kriminality latentní.¹⁶

3.2 Proč bychom se měli zajímat o latentní kriminalitu?

O latentní kriminalitu bychom se měli zajímat, protože kriminologové, kteří zkoumají a vyvozují poznatky ohledně hlavního předmětu jejich odborného zájmu, tedy o kriminalitě a kriminálním chováním, jsou kvůli specifické povaze těchto jevů vždy omezeni. Kriminologie je empirická věda, která může být tedy prospěšná jen tehdy, nabízí-li data a poznatky, které odpovídají skutečnosti. Jakékoliv nepřesnosti pak výrazně ohrožují její celkový přínos po společnost.¹⁷

Latentní kriminalita by se tudíž neměla ignorovat, protože se relativizují dostupné údaje o kriminalitě, byť už jde o stav, strukturu, dynamiku nebo vývojové tendence.¹⁸

---

¹⁵ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014 s. 34-35. ISBN 978-80-7478-614-3.

¹⁶ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 146. ISBN 978-80-7400-732-3.

¹⁷ TOMÁŠEK, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 71. ISBN 978-80-7338-130-1.

¹⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurlex Bohemia, 2001. s. 40-45. ISBN 80-86432-08-4.

Podle Tomáška¹⁹ je latentní kriminalita určitý druh hrozby, která kriminologům znepríjemňuje jakoukoliv práci s kriminálními statistikami, protože vždy musí pomyslet na fakt, že nestudují poznatky o celkové kriminalitě, ale jen o jejich částí.

V 60. letech 20. století se o latentní kriminalitu začali kriminologové zajímat, a to z důvodu vznikajícího proudu kritické nebo také radikální kriminologie zahrnující teorii „*labeling approach*“. Tato teorie je názoru, že kriminalita je pouze produktem samotného státu, který ji tvoří trestněprávními předpisy a tyto předpisy jsou poté soudy aplikovány, tím dávají určitým činům a jejich pachatelům negativní kriminální obraz/nálepku. Hlavní myšlenka této teorie je, že dle statistiky je větší část registrované kriminality zastoupena nižší společenskou vrstvou, u které je kriminální jednání více očekáváno, tím pádem i častěji trestně stíháni a odsuzováni. U vyšších společenských vrstev se kriminální jednání s ohledem na jejich profese, inteligenci a jiné vlastnosti neočekává. Kriminologický výzkum má pak za cíl ověřit, zdali jsou výsledky statistiky registrované kriminality odpovídající také tomu, zda se do statistik zahrne kriminalita latentní. Z výše uvedeného tedy plyne, že do té doby byla pozornost zaměřena příliš na registrovanou kriminalitu, ze které dále vycházely všechny poznatky o etiologii a fenomenologii zločinu. Zařazením latentní kriminality do kriminologických výzkumů je pak možné předčít zkreslení těchto dosavadních poznatků. Teorie „*labeling approach*“ má svou zásluhu na tom, že do té doby kriminologický výzkum zaměřený pouze na registrovanou kriminalitu se začal zabývat také kriminalitou latentní. Výzkumy zásady „*labeling approach*“ se staly součástí výzkumů etiologicky orientované kriminologie. Zajímavé je, že početné empirické výzkumy u skutečné kriminality nepotvrdily, že by rozložení kriminality mezi společenskými vrstvami bylo rovnoměrné. Výzkumy bylo naopak zjištěno, že výskyt kriminálního jednání u nižších společenských vrstev je ještě intenzivnější. Nepodařilo se ani prokázat, především u závažných majetkových a násilných deliktů, že by justice fungovala na třídním principu, tedy příliš přísně trestala a stigmatizovala delikventy z nižších vrstev, a naopak jednala shovívavě v případech členů vyšších vrstev.²⁰

Poměr mezi registrovanou a latentní kriminalitou se stal předmětem mnoha kriminologických hypotéz. Hypotézy o konstantním tedy neměnném poměru existovaly mezi registrovanou a latentní kriminalitou, jednu z těchto hypotéz formuloval už v 18.

---

¹⁹ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie, Jak studovat zločin*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. s. 78. ISBN 978-80-247-2982-4.

²⁰ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurlex Bohemia, 2001. s. 91. ISBN 80-86432-08-4, KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 97-99. ISBN 80-7179-813-4.

století A. Quetelet, který očekával, že z registrované kriminality lze dokázat pravdivou skutečnou.²¹

Hypotézy tohoto druhu byly z určité míry zpochybněny viktimologickými výzkumy. Výzkumy z části vyvrátily také teorii o sčítacím poměru, která vycházela z toho, že pokud dojde k poklesu registrované kriminality, tak se latentní kriminalita zároveň zvýší. Mezi další teorie patří takové, které tvrdí, že není mezi registrovanou a latentní kriminalitou žádný určitý poměr, a tak je použití závěrů o registrované kriminalitě značně omezeno. Například v USA byl proveden výzkum, který se zabýval tím, jak může být mylné dedukovat závěry o skutečné kriminalitě jen z oficiálních statistik. Bylo totiž provedeno srovnání vývoje kriminality u násilných TČ sledovaných podle údajů oficiálních kriminálních statistik FBI a výsledků Národního výzkumu obětí TČ. Po samotném srovnání údajů o závažné násilné kriminalitě (např. TČ vražda, znásilnění) od roku 1973 do roku 2000, se podle údajů ze statistik FBI tato kriminalita zvýšila o 71 %, kdežto dle údajů Národního výzkumu obětí TČ došlo k poklesu o 39 %. Navíc v některých časových úsecích bylo možné sledovat naprosto opačné vývojové tendence.²²

3.3 Nedostatky oficiálních statistik s ohledem na latentní kriminalitu

Podle Marešové²³ základní informace o stavu, struktuře a dynamice kriminality v České republice podává v současnosti především Policie ČR. Každý rok je odborem bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR zpracovávána Zpráva o situaci v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti na území České republiky, která je v současnosti jediným základním zdrojem informací o kriminalitě. Většina statistik Policejního Prezidia ČR, Ministerstva spravedlnosti ČR, Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR aj. je publikována jen na internetových stránkách příslušných resortů a většinou tyto statistiky nebývají vůbec opatřeny komentářem, proto jsou často užívány, byť i nevědomě, k zavádějícím nebo zkresleným závěrům o stavu a trendech kriminality.

---

²¹ GRĚVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 35. ISBN 978-80-7478-614-3.

²² KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 128-129. ISBN 80-7179-813-4.

²³ MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. s. 10. ISBN 978-80-7338-110-3.

Ke statistikám kriminality se vyjádřili Marešová a Martinková²⁴ v souvislosti s viktimologickým výzkumem. Jmenované uvádějí, že v současné kriminologii mají viktimologické výzkumy nezastupitelné místo. Poskytují cenné informace o skutečných trendech kriminality, o trendech oznamování trestných činů občany a jejich evidování policií.

Podle Thornberry & Krohn²⁵ oficiální kriminální statistiky totiž nic nevyovídají o tom, zda zvýšení počtu evidovaných trestných činů je důsledkem skutečně rostoucího počtu spáchaných deliktů, nebo zda se zvyšuje počet občany oznámených trestných činů či se policii daří snižovat podíl latentní kriminality apod. Oficiální statistiky jsou sice velmi dobrým zdrojem dat o delikvenci, ale neumožňují komplexněji nahlédnout do okolností jejího vzniku a pokrýt ji v celém obsahu. Selfreportové studie proto mohou být dobrým nástrojem pro doplnění oficiálních statistik a umožní nám zaznamenat i část latentní kriminality (delikvence).

3.4 Metody zjišťování latentní kriminality

Podle Tomáška²⁶ není v silách kriminologů, aby se stali přímými a objektivními pozorovateli trestného činu. Informace, které kriminologie potřebuje, získává zprostředkovaně na základě výpovědí osob, které přišly různými způsoby do kontaktu s kriminálním jednáním a mají s ním vlastní zkušenost.

Tomášek²⁷ uvádí, že ke zjišťování latentní kriminality se využívají tři hlavní metody:

- **Výzkum informátorů**

Výzkum informátorů je založen na dotazníkovém šetření osob, které se dozvěděly o trestném činu jiné osoby a mohou o tom podat svědectví. Problémem této metody je

---

²⁴ MAREŠOVÁ, A., MARTINKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

²⁵ THORNBERRY, T. P., & KROHN, M. D. The self-report method for measuring delinquency and crime. 2000. *Criminal justice*, 4(1), 33-83.

²⁶ TOMÁŠEK, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 4. ISBN 978-80-7338-130-1.

²⁷ TOMÁŠEK, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 78-81. ISBN 978-80-7338-130-1.

především několikeré uvádění téhož trestného činu více respondenty a obtížnost posouzení trestnosti uvedeného jednání laikem (respondentem).²⁸

- **Self reportová šetření**

Self-reportové šetření počívá anonymní dotazování k zjišťování, zda se dotazovaní dopustili trestných činů nebo jiného protiprávního jednání (získávání informací od samotných pachatelů). Kriminologové v těchto šetřeních sledují dva cíle. Jedním je zjistit míru a četnost výskytu TČ ve společnosti. Pro výzkum není důležité, zda se o skutku dozvěděly OČTŘ a byl jimi řešen či nikoli. Druhým cílem je ověřit kriminologické teorie příčin delikventního chování, a to dotazováním na faktory s předpoklady na vzájemný vztah s trestnou činností (rodina, přátelé, životní styl).

Využívání self-reportů má řadu problémů. Svoji roli zde hraje například delikt, na který je dotazovaný tázán. Můžeme se domnívat, že bude nižší míra ochoty svěřovat zkušenosti se závažnějšími delikty. Velkou roli zde sehrávají osobní rysy dotazované osoby, jako je například jeho věk, etnická skupina, frekvence páchaní trestné činnosti a zkušenost s OČTŘ. Úspěch šetření závisí také na správném pokládání otázek, výběru možných variant odpovědí a výběru metody dotazování (zaslání či předání dotazníku dotazované osobě, která ho sama vyplní, zpovídání tváří v tvář, dotazování po telefonu nebo využívání počítačové techniky).²⁹

Podle Novotného a Zapletala³⁰ je jednou z dalších slabín self-reportů nedostatečná reprezentativnost vzorku populace. Mnohdy jsou výzkumy realizovány na menším počtu dotazovaných osob, složených nejčastěji ze studentů. Málo kdy se jedná o náhodný výběr dotazovaných osob. Stejně jako u výzkumů informátorů se i u self-reportů objevuje problém právní kvalifikace daného jednání laikem. Při dotazování se také objevuje obava z nedostatečné diskrétnosti šetření. V neposlední řadě někteří odborníci popisují, že část uvedených TČ v self-repotech již figuruje v kriminální statistice jako neobjasněné skutky.

---

²⁸ GRÍVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 33. ISBN 978-80-7478-614-3.

²⁹ TOMÁŠEK, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. s. 78-81. ISBN 978-80-7338-130-1.

³⁰ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 47. ISBN 978-80-7357-409-3.

Podle Gřivny a kol.³¹ z výzkumů, které používají self-reporty vyplývá, že každý z dotazovaných se alespoň jednou za život dopustil nějakého, byť méně závažného TČ (přestupku) nebo jiného sociálně patologického jednání, například v mládí. Je tedy nejpravděpodobnější, že za život spácháme alespoň jeden trestný čin, než že nespácháme žádný.

- **Viktimologické výzkumy**

Jejich podstatou je dotazování, zda byli dotazovaní za určité období obětí trestného činu. Vznikly na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. století v USA a měly se stát alternativním měřítkem rozsahu kriminality, objasňujícím zatím málo prozkoumanou oblast latentní kriminality. Jejich poznatky byly v takové míře zarážející, že se velmi zvýšila jejich propagace a došlo k zavedení pravidelných viktimologických výzkumů v USA (tzv. Národní výzkum kriminální viktimizace) a Velké Británii.³²

Také v České republice mají výzkumy obětí své místo. Poslední sběr dat proběhl v roce 2017 Institutem pro kriminologii a sociální prevenci. Tato šetření potvrdila klesající tendenci kriminality, kterou můžeme pozorovat i v kriminálních statistikách.³³

Podle Tomáška³⁴ mají viktimologická šetření značný význam v oblasti prevence kriminality na místní úrovni. Pomocí schopnosti přesného přiblížení zkušenosti obyvatel s trestnou činností na určitém území nám dokážou sdělit, jaká forma delikvence zužuje určité město nebo oblast. Na rozdíl od self-reportových studií přináší výzkumy obětí poznatky o oblasti domácího násilí a sexuální kriminality. Dotazované osoby spíše přiznají, že byli obětí tohoto druhu kriminality, než že se jí sami dopustili. I viktimologické výzkumy mají své limity, které snižují jejich vypovídací hodnotu. Kriminolog během dotazování spoléhá na to, že dotazovaný bude říkat pravdivé informace. Nemusí tomu ale tak být, ať již z bezprostředního záměru osoby zalhat nebo neúmyslného uvedení chybných informací (neschopnost vybavit si danou událost, které se staly před delší dobou). Mezi další problémy může patřit také návratnost dotazníků. Někteří autoři upozorňují, že zájem o spolupráci projevují především osoby, kteří mají

---

³¹ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 34. ISBN 978-80-7478-614-3.

³² TOMÁŠEK, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. Praha: IKSP, 2013. s. 78-81. ISBN 978-80-7338-130-1.

³³ DIBLÍKOVÁ, S. a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2017*. Praha: IKSP, 2018. s. 86-98. ISBN 978-80-7338-179-0.

³⁴ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie. Jak studovat zločin*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. s. 114-116. ISBN 978-80-247-2982-4.

jistou zkušenost s TČ. Lidé, kteří se nestali obětí TČ, mohou taková dotazování považovat za ztrátu svého času. Závěry dotazů pak mohou vyznívat nepříznivě a neodpovídat realitě. Problematičnost můžeme také vidět v důvěryhodnosti vzorku dotazovaných osob. Výzkumy jsou nejčastěji vázány pouze k občanům starším patnácti, šestnácti nebo osmnácti let. Kategorie dětí tak bývá často vyloučena, přičemž jsou to právě děti a mladiství, kdo se obětí určitých deliktů často stávají. Společnosti, které se zabývají sběrem dat, vybírají dotazované podle jejich bydliště, takový to postup vylučuje některé osoby z výběru. Jedná se hlavně o bezdomovce, kteří z pohledu viktimizace představují velmi rizikovou skupinu, protože se často stávají obětí TČ. I když se viktimologické výzkumy tváří, že popisují tzv. obecnou kriminalitu, některé typy zločinů nezahrnují, především takové skutky, bez přímých nebo bez individuálních obětí. Opomenutými jsou tak TČ proti životnímu prostředí nebo různé formy hospodářské kriminality.

Kuchta a Válková³⁵ upozorňují na problém zákonnosti viktimologických výzkumů neboli jejich využití k vytvoření poznatků o latentní kriminalitě, když uvádějí, že hlavně záleží na následujících problémech:

- a) Dotazovaní sdělují úmyslně či neúmyslně více trestných činů, než se ve skutečnosti stalo, například z nevědomého zveličování situace, nebo z důvodu záměrného uvádění nepravdivých skutečností.
- b) Dotazovaní neuvedou všechny TČ, kterých se stali obětí (např. možnost z mravní úhony, pomlavy, strach z pachatele).
- c) Dotazovaní mají o kriminalitě a pachatelích neměnné dojmy, to se pak ukazuje v jejich odpovědi (např. když si nejsou jisti osobou pachatele, uvádějí podvědomě častěji jako pachatele osobu tmavší pleti).
- d) Dotazovaným se nedostalo dostatečné informovanosti o určitých typech kriminality.

Někteří autoři jako například Gřivna a kol.³⁶ uvádějí, že k výzkumu latentní kriminality se v menší míře používají i další metody než výše popisované. Jedná se o expertní šetření nebo zúčastněná pozorování.

- **Expertní šetření**

---

³⁵ KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 136-138. ISBN 80-7179-813-4.

³⁶ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol., *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 34. ISBN 978-80-7478-614-3.

Expertní šetření spočívá v dotazování specialistů na danou oblast. Využívají se především jako doplněk k poznatkům získaných jinými výzkumnými postupy. Kriminologové nemají přístup k vyšetřovacím spisům a soudní spisy mohou studovat až po jejich uzavření. Tzn., že v dané oblasti kriminality by tak nemohla například vyjít najevo tzv. „šedá čísla“ latentní kriminality. O neuzavřených případech však mohou mít znalosti někteří policisté, státní zástupci či soudci, kteří mohou informace jako odborníci poskytnout. Na výzkumnících pak je dát těmto informacím upřesňující rys. Také tito experti se mohou mýlit. I když je u expertíz snaha vyloučit možné omyly pomocí vyjádření více odborníků, ani tehdy se jim nemusíme vyhnout.³⁷

- **Zúčastněné pozorování**

Při zúčastněném pozorování je pozorovatel součástí určité skupiny, kterou pozoruje, aniž by byl pozorovatel odhalen. Tedy se jedná o šetření pomocí nasazeného „špióna“. Jedná se tedy o pozorování skryté, kdy pozorovatel sleduje skupinu a podává o její činnosti zprávy bez jejího vědomí. Touto metodou můžeme například získat informace o drogové nebo jiné organizované kriminalitě.³⁸

Musil³⁹ k zúčastněnému pozorování uvádí, že se provádí pomocí infiltrování výzkumníka do určitého prostředí, do extremistických skupin, kde se ukryje stejně jako ostatní osoby, poté s nimi naváže kontakt a pozoruje jejich chování.

3.5 Co ovlivňuje míru latentní kriminality

Mírou latentní kriminality označujeme podíl kriminality, která nevyšla najevo, a tedy nebyla registrována, k celkové kriminalitě. Latentní kriminalitu však neznáme – tu pouze odhadujeme, tedy neznáme ani celkovou kriminalitu. Podle e-práva.cz latentní kriminalita dosahuje několikanásobku kriminality odhalené.⁴⁰ Ze světových výzkumů a statistik latentní a registrované kriminality vyplývá, že míra latentní kriminality je v průměru dvojnásobná a v některých případech i trojnásobná. Při výzkumu obětí majetkové, násilné a sexuální trestné činnosti v Austrálii se zjistilo, že z 606 800 obětí

---

³⁷ CEJP, M. *Kriminologický výzkum. Praktická příručka*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. s. 121-125. ISBN 978-80-7380-743-6.

³⁸ GRÍVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 205. ISBN 978-80-7478-614-3.

³⁹ MUSIL, S. *Skutečná a latentní kriminalita jako problém matematického modelování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. s. 32-34.

⁴⁰ EPRAVO.CZ. *Latentní kriminalita*. Epravo.cz [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/latentni-kriminalita-15571.html>

bylo známo policii pouze 227 000, což není ani polovina. Z toho vyplývá, že skoro 380 000 obětí trestný čin nešlo ohlásit.⁴¹

Míru latence ovlivňují především tři hlavní faktory (příčiny), a to **intenzita formální a neformální kontroly kriminality, tolerance poškozených a úroveň právního vědomí občanů**. Míra latentní kriminality je především ovlivněna ochotou občanů ohlašovat TČ. Dle kriminologických výzkumů je všeobecným problémem obzvláště nízká ochota občanů oznamovat TČ případně podat svědectví. „*Ochota občanů oznamovat trestné činy závisí na charakteristikách trestného činu a pachatele, na vztahu pachatele a oběti, avšak v neposlední řadě též na osobnostních rysech samotného potencionálního oznamovatele, zejména na jeho vztahu k policii a jeho pocitu ohrožení kriminalitou.*“⁴²

Podle Tomáška⁴³ je příčin vzniku latentní kriminality mnoho, mezi nejdůležitější patří:

- a) Ke zločinům došlo, **aniž by o nich kdokoli kromě pachatele věděl**, jako jsou například daňové podvody nebo delikty spojené s porušováním autorských práv.
- b) Dalšími skutky jsou takové skutky, které své svědky mají, ale svědci si **překročení zákona neuvědomí**, nebo jsou vůči protiprávnímu jednání, které zpozorovali, **tolerantní**, jako je například podávání alkoholických nápojů mladistvým osobám, ke kterému velmi často dochází v mnoha českých restauracích.
- c) Vysoká latence je u trestných činů, u kterých se **nikdo necítí jako oběť**, nechce proto, aby se tímto trestným jednáním zabývala policie, jako jsou například zločiny z oblasti drogové kriminality (osoba závislá, kupující si drogy, nechce být odhalena, ani aby byl odhalen její dealer) a kriminality mravnostní (pohlavní styk u partnerů, kde jeden z nich je mladší patnácti let).
- d) Také jsou případy, kdy je oběť deliktem poškozena, ale **ze strachu čin neoznámí**. Příkladem je sexuální zneužívání dětí. Oběť může mít strach z ponižujícího projednávání věci před OČTŘ nebo z negativní reakce okolí. Takové pocity mohou mít například ženy, které se staly oběťmi znásilnění.

---

⁴¹ CARCACH, C., Reporting Crime to the Police. Trends [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: WWW: <https://aic.gov.au/publications/tandi/tandi68>

⁴² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. s. 41. ISBN 80-86432-08-4.

⁴³ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. s. 65-66. ISBN 978-80-7380-746-7.

- e) Klasickým důvodem neoznámení může být **pouto oběti k pachateli** (jedná se osobu blízkou, o jejího manžela či partnera) a z tohoto důvodu není jeho potrestání v jejím zájmu. Svou roli také hraje **obava z pomsty**, která může nastat po ohlášení (oběti domácího násilí).
- f) Oběti může bránit důvod, proč neohlásí trestný čin, a to ten, že **sama určitým způsobem porušila zákonné či společenské normy**, a oznámením činu policii by tak **ohrozila sama sebe**. Příkladem může být zájem o pouliční erotické služby, kdy prostitutka okrade zákazníka.
- g) Někteří občané **nemají kladný vztah k policii**, z tohoto důvodu nemají zájem na spolupráci s policií, byť se stali obětí většinou přečinu. Převážně se jedná o skupiny mladých lidí, kteří vyznávají odlišné způsoby života (anarchisté, ekologičtí aktivisté, fotbaloví výtržníci).
- h) V některých případech oběť považuje událost za **svou osobní záležitost** a rozhodne se ji neoznámit a chce ji vyřešit sama.
- i) Jedním z důvodů neohlášení je **zanedbatelnost vzniklé škody**, která vznikla oběti důsledkem činu. Přidat se k tomu může dojem z nadbytečného strávení času na policejní stanici vyplňování různých administrativních papírů, při čemž by osobě mohla tímto vzniknout škoda vyšší újma.
- j) Motivem neoznámení může být **malá víra poškozeného ve schopnost policie** případ vyřešit (kapesní krádeže v metru). Občan tedy může dojít k závěru, že spolupráce s policií může být pro něj jen ztráta času.

Na míru latence má také vliv podle Novotného a Zapletala⁴⁴ **intenzita formální a neformální kontroly kriminality**. Určitá část kriminality nevyjde najevo proto, protože kde není „žalobce není soudce“. A to se jedná o trestné činy, kde je zejména poškozeným stát nebo celá společnost, dále o trestné činy, kde ani jeden ze zúčastněných nemá zájem na tom, aby se věc dostala na veřejnost. Zde půjde zejména o korupční trestné činy. Též půjde o trestné činy, které se odehrávají tzv. „za zavřenými dveřmi“, tedy v domácnosti. Zde půjde především o trestné činy se sexuálním podtextem. A právě tuto trestnou činnost musí policie aktivně vyhledávat. Tato povinnost vyplývá například ze zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“ nebo „TR“), kde v ustanovení § 2 odst. 4 je uvedeno: „*Jestliže tento zákon*

---

⁴⁴ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. s. 41. ISBN 80-86432-08-4.

nestanoví něco jiného, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. “ Dále v ustanovení § 158 odst. 1 TR je uvedeno: „*Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele; je povinen činit též nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti.*“ Vyhledávat aktivně trestnou činnost vyplývá také například ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii ČR“ nebo „ZPCR“), kde v aplikaci § 69 odst. 1 citovaného zákona je legislativně vymezeno, že „*Policista před zahájením úkonů trestního řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin. V rámci činnosti podle věty první je povinen předcházet trestné činnosti.*“ Povinnost vyhledávat trestnou činnost najdeme i v dalších ustanoveních zákona o Policii ČR.

Na míru latence má také vliv podle Novotného a Zapletala⁴⁵ **právní vědomí občanů**. Tuto skutečnost zmiňuje také Tomášek⁴⁶ v bodu č. b), viz výše. Problematikou právního vědomí občanů se také zabývala Ondicová⁴⁷ ve výzkumu „*Nízke právne vedomie ako faktor ovplyvňujúci vnútornú bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky*“. Z tohoto výzkumu vyplynuly zajímavé závěry, například, že výše vzdělání nemá vliv na znalosti v oblasti zejména trestního práva. Z výzkumu dále vyplynulo, že se stoupajícím věkem mají občané vyšší právní vědomí z oblasti trestního práva.

Právním vědomím obyvatelstva v České republice se například zabývali Winzigová a Svatoš⁴⁸ ve výzkumném šetření „*Právní vědomí občanů České republiky v oblasti trestního práva ve vztahu k věku a stupni dosaženého vzdělání*“. Autoři dochází k závěru, že právní vědomí české společnosti v oblasti trestního práva, je velmi vysoké.

---

⁴⁵ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. s. 41. ISBN 80-86432-08-4.

⁴⁶ TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. s. 65-66. ISBN 978-80-7380-746-7.

⁴⁷ ONDICOVÁ, M. *Nízke právne vedomie ako faktor ovplyvňujúci vnútornú bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky*. In: KRÍHA, J., METEŇKO, J., PETR, B. et al. *Aktuální reflexe odhalování, dokumentování, dokazování a prevence kriminality či jiné protispolečenské činnosti*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. s. 103-111. ISBN 978-80-7556-073-5.

⁴⁸ WINZIGOVÁ, K., SVATOŠ, R. *Právní vědomí občanů České republiky v oblasti trestního práva ve vztahu k věku a stupni dosaženého vzdělání*. In: KRÍHA, J., METEŇKO, J., PETR, B. et al. *Aktuální reflexe odhalování, dokumentování, dokazování a prevence kriminality či jiné protispolečenské činnosti*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. s. 93-102. ISBN 978-80-7556-073-5.

Z dvaceti otázek zvolila většina respondentů správnou odpověď v celých patnácti z nich. Pokud jde o jednotlivé věkové skupiny, tak lze s potěšením konstatovat, že nejlepší znalosti mají osoby mezi 15-18 lety věku, což může vést k závěru, že jsou v rámci edukačního procesu s problematikou trestního práva dobře seznamováni. To je rozdílné oproti výsledkům výzkumu provedeném na Slovensku, viz výše. Pokud jde o stupeň vzdělání, tak je značným překvapením, že osoby s nejnižším vzděláním dosáhly nejlepších výsledků, až poté vysokoškoláci.

3.6 Dílčí a zevšeobecňující výstupy kapitoly číslo 3

Můžeme shrnout, že je nutné poznávat latentní kriminalitu, neboť pokud tuto alespoň v hrubých rysech nepoznáme, tak nebudeme znát ani celkovou – skutečnou kriminalitu a nebudeme moci úspěšně aplikovat na kriminalitu jednotlivé kontrolní strategie. Latentní kriminalita je se zjevnou kriminalitou úzce spjata. Jejich vzájemný vzat však není znám. Existují různé hypotézy tohoto vztahu, např., že poměr mezi latentní a registrovanou kriminalitou je neměnný nebo hypotéza tzv. sčítací, která tvrdí, že je na světě vždy míra skutečné kriminality stejná, tedy pokud dojde k poklesu registrované kriminality, tak dojde ke zvýšení kriminality latentní. Mezi další teorie patří takové, které tvrdí, že není mezi registrovanou a latentní kriminalitou žádný určitý poměr, a tak je použití závěrů o registrované kriminalitě značně omezeno. Ani jedna z těchto hypotéz však nebyla provedenými výzkumy potvrzena. O to více stoupá potřeba, proč bychom se měli zajímat o latentní kriminalitu.

Metod, kterými je latentní kriminalita zjišťována, je celá řada. Mezi nejpoužívanější patří výzkum informátorů, Self-reportové šetření, viktimologické výzkumy, expertní šetření a zúčastněné pozorování. Všechny tyto metody mají své výhody a nevýhody, a proto by bylo potřebné je různě kombinovat, abychom dospěli k co nejrelevantnějším výsledkům.

V této kapitole byla věnována pozornost také míře latence a jejím příčinám. Míra latence je především ovlivňována mírou intenzity kontroly ze strany OČTŘ, dále právním vědomím respondentů a mírou ochoty oznamovat trestnou činnost. Tomášek uvádí celou řadu důvodů, proč není kriminalita oznamována. Mezi nejdůležitější můžeme zařadit: latenci činu ke všem občanům s výjimkou pachatele, neuvědomění si protiprávnosti jednání ze strany svědků, poškozených – v podstatě úroveň právního vědomí občanů, tolerance k některým méně závažným trestným činům, trestné činy, kde je obětí

(poškozeným) stát, strach z oznámení a s tím souvisejícími následky, dále bližší vztah oznamovatele k pachateli, strach, že při oznámení se přijde i na spoluúčast na protiprávním jednání oznamovatele, nízká škoda anebo nedůvěra v schopnosti policie a tím ztráta času spojená s oznámením a řešením věci

4 Analýza v minulosti realizovaných výzkumných šetření

Smyslem této kapitoly je na základě rešerše dostupných materiálů zjistit, jaké byly v minulosti provedeny výzkumy či výzkumná šetření, které se týkaly viktimmnosti a především příčinami latence kriminality. Poté vyzdvihnout nejvýznamnější výsledky a tyto vzájemně porovnat. Analýze budou podrobeny nejenom samotné výzkumné zprávy, ale i výsledky výzkumů popsané v literatuře.

4.1 Výzkumy zaměřené na oběti

Podle Kaisera⁴⁹ tlak norem a sankcí způsobuje velké rozdíly u oznamování TČ. U **těžkých skutkových podstat** nalézáme vysokou míru respektování práva, a tedy **velmi nízkou míru latence**.

Podle e-práva.cz⁵⁰ je velkým problémem také skutečnost, že latence, tedy rozsah neodhalených trestných činů, jež byly spáchány, se u jednotlivých trestných činů liší. Všeobecně se usuzuje na to, že **čím nebezpečnější je trestný čin pro společnost, tím je menší jeho latence** neboli podíl neodhalených závažných trestných činů je menší, než je tomu u méně závažných trestných činů. Nemusí to ale platit vždy. Například znásilnění, které je poměrně závažným trestným činem, má i poměrně vysokou latenci. Důvody pramení především z faktu, že velké množství žen, které se stanou oběťmi tohoto trestného činu, se rozhodne jeho spáchání neohlásit, a to jak z důvodů studu, tak i ze strachu z reakce svého okolí.

Z některých výzkumů, jako například z německých, vyplývají mnohé poznatky o rozsahu latentní kriminality obecného rázu. V genderového rozložení bývají ženy méně často pachatelkami TČ ve srovnání s muži. Rozdíl se prohlubuje s narůstajícím množstvím a závažností kriminality. Kolikrát je větší četnost trestné činnosti, tím více roste pravděpodobnost odhalení jednání policií. V oblasti **kriminality dětí a mládeže se objevuje vysoká míra latence především u méně závažných forem kriminality**.⁵¹

---

⁴⁹ KAISER, G. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck 1994. s. 157. ISBN 80-71790-02-8.

⁵⁰ EPRAVO.CZ. *Latentní kriminalita*. Epravo.cz [online]. [cit. 2020-12-20]. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/latentni-kriminalita-15571.html>

⁵¹ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 145-148. ISBN 978-80-7400-732-3.

Podle Marešové⁵² na základě analýzy, která byla provedena v roce 2006 ve spojení s řešením úkolu s názvem „Informační podpora pro návrh informačních systému za účelem předcházení trestné činnosti a odhalování latentní kriminality v České republice“, byla zjištěna **nejvyšší latence** u následujících TČ:

- a) TČ, u nichž je odhadován velký výskyt v řádech několika set až desetitisíců skutků ročně, jsou z velké míry například krádeže v obchodech, domácnostech, pouliční krádeže, porušování autorského práva, přijímání úplatků, podplacení, neoznámení TČ, zanedbání povinné výživy, podávání alkoholických nápojů mládeži, pytláctví aj.
- b) TČ, u nichž je velký výskyt odhadován v řádech několika set až tisíců skutků ročně jsou například krádeže kol, šikana ve školách, vyhrožování a vydírání, krádeže předmětů z veřejných prostor, kostelů, hotelů apod.
- c) TČ, u kterých není odhad množství výskytu příliš vysoký, ačkoliv se jedná o závažné TČ, jako například pohlavní zneužívání, loupež, zpronevěra a podvod s větší způsobenou škodou, pojistné podvody, znásilnění apod.

Z výše uvedeného můžeme vypožorovat značnou obsáhlost latentní kriminality i počet druhů latentních TČ.

Česká republika se mimo jiné zapojila do dvou mezinárodních self-reportových studií. Jednalo se o Výzkum školní mládeže na konci devadesátých let a studii ISRD-2 (International Self-Report Delinquency Study).⁵³ Jedná se o Mezinárodní studie o kriminalitě, viktimizaci, užívání návykových látek mezi žáky 7., 8. a 9. ročníku. Studie ISRD je pokračující mezinárodní výzkumná studie kriminality a viktimizace mezi mládeží, využívající standardizované nástroje a postupy sběru dat. Primární důraz byl kladen na Evropu, ale studie nyní zahrnuje řadu mimoevropských zemí (např. Čína, Kapverdy, USA a Venezuela). Studie ISRD má dva hlavní cíle: Sledovat a porovnávat rozdíly, podobnosti a trendy v trestné činnosti a pronásledování mezi zeměmi a prozkoumat a otestovat teoretické problémy související s kriminalitou a pronásledováním mladistvých při zachování relevance pro účely politiky. Údaje pro studii ISRD byly nejprve shromážděny v letech 1992-1993 mezi 13 zeměmi (ISRD1) a poté v letech 2005 až 2007 ve 31 zemích (ISRD2). Třetí sběr dat (ISRD3) s 35 partnery po celém světě.

---

⁵² MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. s. 48-51. ISBN 978-80-7338-110-3.

⁵³ International Self-Report Delinquency Study [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://web.northeastern.edu/isrd/>

Česká republika se zapojila až do druhé (ISR-2) a třetí (ISR-3) vlny tohoto projektu a realizovala jej Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v roce 2006/7 a v roce 2013.⁵⁴ Přesto, že tento výzkum byl zaměřen prioritně na kriminalitu – delikvenci mládeže, tak z něj také vyplynuly informace týkající se latence kriminality. Ve zprávě z tohoto výzkumu se mimo jiné uvádí, že **všechny typy viktimizace (kde byly obětí děti) byly jen minimálně hlášeny policii**, výhrůžky násilím za účelem krádeže a úmyslné ublížení na zdraví se hlásily asi v 15 % případů, zločiny z nenávisti byly hlášeny téměř o polovinu méně.

Latencí kriminality mládeže se také zabývala Marešová a kol.⁵⁵ Ve své zprávě o trendech kriminality nabízí vysvětlení, že dětská kriminalita se čím dál tím více **přesouvá na sociální sítě** a větší část kriminality se tak stává latentní.

Kriminalitou mládeže se také ve svém výzkumu zabývali Shaffer a Ruback.⁵⁶ Jmenovaní dospěli k závěru, že delikventní jedinec bude také zároveň spíše obětí násilného či jiného činu, neboť je menší pravděpodobnost, že taková skutečnost bude nahlášena policii či jiným autoritám. Nahlášením by totiž oběť riskovala i **odhalení a potrestání vlastní delikventní činnosti**.

Výsledky výzkumu, týkajícího se obětí trestné činnosti, publikují Marešová a Martinková⁵⁷ ve své práci „O významu poznávání obětí trestné činnosti“. V kapitole „Oběti jako zdroj informací o skutečném rozsahu kriminality na určitém území, o latentní kriminalitě a o úspěšnosti preventivních opatření proti kriminalitě“ mimo jiné uvádí, že míra nahlášení deliktu policii poškozenými osobami – u deliktů, které byly sledovány během pětiletého období – byla zjištěna nejen u sexuálně motivovaných deliktů (nahlásilo je jen 21,8 % obětí), fyzického napadení/vyhrožování fyzickým násilím (26,5 %), ale také u krádeže osobního majetku (38,7 %). Častěji se potom policie dozvíдалa od obětí o krádežích jízdních kol (64,3 %), krádežích věcí z aut (63,2 %) a o loupežných přepadeních (65,2 %). Nejvyšší míra nahlášenosti deliktu policii poškozenými osobami byla zjištěna u krádeží motocyklu, skútru, mopedu (89,1 %), dále u krádeží automobilu (87,8 %) a v

---

⁵⁴ PODANÁ, Z., BURIÁNEK, J. *Česká mládež v perspektivě delikvence (výsledky mezinárodního výzkumu ISR-2)*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007. s. 24. ISBN 978-80-86284-68-2.

⁵⁵ MAREŠOVÁ, A., CEJP, M., HOLAS, J., MARTÍNKOVÁ, M., & ROZUM, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2014. ISBN 978-80-7338-142-4.

⁵⁶ SHAFER, J. N., & RUBACK, R. B. Violent Victimization as a Risk Factor for Violent Offending among Juveniles. *Juvenile Justice Bulletin*. 2002, s. 1-10.

⁵⁷ MAREŠOVÁ, A., MARTÍNKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

poněkud menší míře u vloupání do chat/chalup (83,9 %) a vloupání do obydlí (76,7 %). Pokud jde o dva delikty, jejichž výskyt byl sledován jen během období jednoho roku, podvod na spotřebiteli ohlásilo policii pouze 3,3 % jeho obětí, úplatkářství 5,0 % osob, které uvedly, že se s tímto jevem setkaly. Pokud oběti považovaly delikty, které proti nim byly spáchány, za subjektivně **závažnější, tím častěji je policii oznamovaly**. Míra ohlašování policii deliktů, kterých se respondenti stali oběťmi, nebyla ovlivněna mírou výskytu policií evidované trestné činnosti v krajích, ve kterých oběti deliktů žily.

V minulosti proběhla celá řada mezinárodních výzkumů zaměřených na oběti trestné činnosti. Mezi nejvýznamnější výzkumy tohoto typu lze bezesporu zařadit Americký národní výzkum obětí (The National Crime Victim Survey – NCVS),⁵⁸ Britský národní výzkum (The British Crime Survey – BCS)⁵⁹ a Mezinárodní výzkum obětí (The International Crime Victims Survey – ICVS).⁶⁰ U ICVS je dominantní zejména snaha o získání porovnatelných dat z různých zemí světa a překlenutí národních a metodologických odlišností. Tento výzkum proběhl v několika kolech. Prvního kola, které proběhlo v roce 1989, se zúčastnilo 14 tzv. průmyslově vyspělých zemí. Druhé kolo mezinárodního výzkumu se uskutečnilo v roce 1992 za účasti 10 tzv. průmyslově vyspělých zemí, 6 zemí střední a východní Evropy (včetně tehdejšího Československa), 4 asijské země, 5 zemí v Africe a 3 v Latinské Americe. Třetí kolo se uskutečnilo v letech 1996 a 1997 (za účasti České republiky), dvacet zemí se tehdy výzkumu zúčastnilo poprvé. Čtvrté kolo proběhlo v roce 2000 a zjišťovalo viktimizaci za období cca 1996–2000. Výzkumu se zúčastnilo 17 tzv. průmyslově vyspělých zemí a množství měst v Asii, Latinské Americe a Africe. Páté, a doposud poslední kolo ICVS, bylo uskutečněno v letech 2004/2005. Výzkumy ICVS jsou prováděny metodou přímého dotazování respondentů, z nichž je složen výzkumný vzorek, podle standardizovaného dotazníku. Je zřejmé, že v tomto typu výzkumu by bylo v podstatě nerealizovatelné dotazovat se na zasažení kriminalitou v celém jejím rozsahu. Proto dotazníky ICVS vždy zahrnovaly pouze omezený počet vybraných deliktů. Respondenti byli dotazováni, zda se v daném období stali oběťmi **krádeže automobilu, krádeže věcí z automobilu, poškození automobilu, krádeže motocyklu, krádeže bicyklu, vloupání do obydlí, pokusu o vloupání, loupeže, krádeže osobního vlastnictví, sexuálního útoku a fyzického**

---

⁵⁸ Data Collection: National Crime Victimization Survey (NCVS) [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://www.bjs.gov/index.cfm?ty=dcdetail&iid=245>

⁵⁹ Crime Survey for England & Wales [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <http://www.crimesurvey.co.uk/>

⁶⁰ The International Crime Victims Survey [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <http://wp.unil.ch/icvs/>

napadení nebo hrozby takovým napadením. Výzkumy také obsahovaly otázky na korupci a otázky na poškozování spotřebitele/zákazníka. Součástí dotazování byly také otázky týkající se strachu z kriminality, oznamování deliktů policii, spokojenosti s prací policie a opatření, přijímaných respondenty k zabezpečení jejich domovů.

V České republice proběhl celkem sedmkrát výzkum podle metodiky ICVS (přímo jako součást ICVS nebo z něho vycházející), přičemž jeho realizátorem a národním garantem byl vždy Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Výzkumy proběhly v letech 1992, 1996, 2000, 2005⁶¹, 2006⁶², 2010 a 2013. U těchto výzkumů byla vždy použita metodika ICVS, tedy dotazy byly směřovány ke stejným trestným činům.

Poslední výzkum byl realizován v roce 2017 kolektivem pracovníků Institutu pro kriminologii a sociální prevenci pod vedením Roubalové⁶³ s názvem „Oběti kriminality. Poznatky z viktimizační studie.“ Tento výzkum navazoval na výzkumy z předcházejících let, avšak v daleko větším rozsahu zjišťovaných informací.

Primárním cílem výzkumu bylo zjištění míry viktimizace obyvatel sledovanými trestnými činy, a tím získání komplementárního zdroje informací o rozsahu kriminality v České republice včetně její latentní části. Jednalo se o stejné trestné činy podle metodiky ICVS s určitou modifikací a rozšířením: Krádež auta, krádež věcí z auta, krádež motocyklu, krádež kola, vloupání do obydlí, vloupání do chaty, chalupy, loupež, krádež osobních věcí, fyzické napadení, sexuální napadení, domácí násilí, stalking, podvod při internetovém nakupování, podvodné e-maily. Tyto druhy trestné činnosti byly také použity při výzkumech z let 1992 a 2013, aby mohlo dojít k porovnání v čase.

Sekundárními cíli bylo:

- a) Získat podrobnější informace související s prožitou viktimizací:
  - bližší okolnosti incidentu
  - dopady viktimizace na oběť
  - **oznámení, resp. důvody neoznámení incidentu policii**

---

⁶¹ MARTINKOVÁ, M. *Oběti některých kriminálních deliktů v České republice v roce 2004*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. 103 s. ISBN 80-7338-052-8.

⁶² MARTINKOVÁ, M. *Zkušenosti obyvatel České republiky s některými delikty-výsledky viktimologického výzkumu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. 87 s. ISBN 978-7338-064-9.

⁶³ ROUBALOVÁ, M. a kol. *Oběti kriminality. Poznatky z viktimizační studie*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 191 s. ISBN 978-80-7338-174-5.

– hodnocení postupu policie při šetření události

– využití služeb pomáhajících subjektů atd.

b) Zmapovat názory obyvatel na situaci v oblasti péče o oběti v ČR, včetně obeznámenosti se zákonem o obětech trestných činů.

c) Zmapovat obavy respondentů o osobní bezpečnost a jejich zájem o téma kriminality.

Z pohledu této práce jsou významné závěry týkající se latence. Nejprve je nutné se zabývat podílem obětí a poté podílem nahlášených případů. Toto ukazuje tabulka č. 1.

Tabulka 1 Počet příležitostí (N), podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti za poslední tři roky⁶⁴

Druh trestné činnosti	N - počet respondentů v posl. 3 letech	Podíl obětí v posl. 3 letech (%)	Podíl nahlášených policii (%) v posl. 3 letech
Krádež auta	2318	2,2	92
Krádeže věcí z aut	2318	8,8	60
Krádeže motocyklů	405	4	76
Krádeže kola	2055	13	61
Vloupání do bytu	3328	5	66
Vloupání do chaty, chalupy	566	20	69
Loupež	3328	2	54
Krádež os. věcí	3328	12	38
Fyzické napadení	3328	3,1	31
Sexuální napadení	3328	1,3	21
Domácí násilí	3328	2,6	17
Stalking	3328	4,7	12
Podvod při internet. nákupu	3328	16	8
Podvodné e-mailly	3328	53	38

Empirické materiály: Zdroj – vlastní zpracování z dat obsažených v publikaci: ROUBALOVÁ, M. a kol. Oběti kriminality. Poznatky z viktimizační studie. Praha: IKSP, 2019, 191 s. ISBN 978-80-7338-174-5.

Krádež auta zaznamenali 2,2 % z těch, kteří auto během posledních tří let využívali. Krádeže věcí z auta postihly za poslední tři roky téměř desetinu z jejich uživatelů. Z těch, kteří v posledních třech letech vlastnili motocykl, skútr nebo moped, byla o tento jednostopý stroj okradena 4 %. Jízdní kolo využívají téměř dvě třetiny populace. Z těchto uživatelů jízdních kol bylo okradeno za poslední tři roky 13 %. Vloupání do obydlí deklaroval každý dvacátý respondent. Více frekventované je vloupání do rekreačních objektů (chaty či chalupy), které dosahuje úrovně 20 % za tři roky. Loupež (tedy zjištěný čin za použití násilí nebo pod pohrůžkou násilí). Zde frekvence obětí dosáhla

⁶⁴ ROUBALOVÁ, M. a kol. Oběti kriminality. Poznatky z viktimizační studie. Praha: IKSP, 2019, 191 s. ISBN 978-80-7338-174-5.

2 % ze sledovaného vzorku. Obětí krádeží (typicky kapesní krádeže bez použití násilí) se vyskytuje ve výzkumném vzorku kolem 12 %. Fyzické napadení (od neznámé osoby), které nemělo za cíl krádež, deklarují 3 % populace. Mezi zvláště citlivé trestné činy patří sexuální napadení. Deklarovalo jej 1,3 % respondentů. U domácího násilí byli zasaženi respondenti ve 3 %. Podvod při nákupu na internetu zažilo za 16 % lidí z těch, kteří nakoupili nějaký produkt nebo službu přes internet. Poslední sledovanou kategorií byly podvodné e-maily, zaměřené na vylákání nějaké finanční částky. Z těch, kteří využívají elektronickou poštu, zažilo takový e-mail více než jedna polovina.

Pokud jde i míru oznamování trestné činnosti, tak nejmenší latenci vykazují krádež auta a krádež motocyklu, což může být vysvětleno nutností podání oznámení pro uplatnění pojistného plnění. Stejný důvod může hrát roli i v případě ostatních deliktů proti domácnosti (vloupání do bytů a chat). Nejméně lidé nahlašují podvodné jednání na internetovém nakupování, avšak podvodné e-maily, které způsobily škodu, jsou nahlášeny ve více než třetině případů. Zvláště citlivé případy sexuálního napadení a domácího násilí jsou nahlášeny pouze v přibližně pětině případů. Tento typ deliktů vykazuje vysokou míru latence napříč viktimizačními výzkumy.

Tabulka 2 Důvody neohlášení vybraných trestných činů policii za tři roky⁶⁵

Druh trestné činnosti	Nevěřil/a, že by to policie vyřešila	Škoda/újma nebyla tak závažná, nestálo to za námahu	Událost vyřešil/a sám / sama	Jiný důvod	Neví, neodpověď l/a
Krádež auta	Data nejsou	-	-	-	-
Krádeže věcí z aut	36	38	1	22	3
Krádeže motocyklů	0	25	0	75	0
Krádeže kola	43	25	6	25	1
Vloupání do bytu	16	40	2	36	6
Vloupání do chaty	48	33	6	9	4
Loupež	14	14	21	31	20
Krádež os. věcí	32	29	8	26	5
Fyzické napadení	16	20	38	20	6
Sexuální napadení	19	16	25	40	0
Domácí násilí	17	6	24	44	9
Stalking	16	9	43	25	7
Podvod při internet. nákupu	Data nejsou	-	-	-	-
Podvodné e-mailly	Data nejsou	-	-	-	-
Celkem	257	255	174	353	61

Empirické materiály: Zdroj – vlastní zpracování z dat obsažených v publikaci: ROUBALOVÁ, M. a kol. Oběti kriminality. Poznatky z viktimitační studie. Praha: IKSP, 2019, 191 s. ISBN 978-80-7338-174-5.

Pokud se podíváme na důvody pro neohlášení trestného činu na policii, je z výzkumu realizovaného v roce 2017 patrné, že v mnohých případech oběti neměly dostatečnou důvěru ve schopnost policie případ vyřešit. Celkem se jednalo o 257 případů. Nejvíce případů neoznámení z důvodu nedůvěry v policii bylo u vloupání do chat, krádeží

⁶⁵ ROUBALOVÁ, M. a kol. Oběti kriminality. Poznatky z viktimitační studie. Praha: IKSP, 2019, 191 s. ISBN 978-80-7338-174-5.

kol a krádeží osobních věcí. Oběti dále často vyhodnotily, že jim cesta na policii nestojí za námahu, kterou s sebou podání trestního oznámení nese. Celkem se jednalo o 255 případů. Z tohoto důvodu nejvíce krádeží věcí z aut, vloupání do bytu a vloupání do chat. V některých případech uvedly, že se situace vyřešily samy, bez pomoci příslušných orgánů. Celkem to bylo v 174 případech. Z jiných důvodů to bylo v 353 případech.

4.2 Dílčí a zevšeobecňující výstupy kapitoly číslo 4

Smyslem této kapitoly bylo na základě rešerše dostupných materiálů zjistit, jaké byly v minulosti provedeny výzkumy či výzkumná šetření, které se týkaly viktimitnosti a především příčinami latence kriminality a tyto podrobit analýze a dospět k závěrům, která trestná činnost je nejméně oznamována a z jakého důvodu.

Z výsledků výzkumu realizovaného v roce 2017⁶⁶ je evidentní, že činy proti **osobní integritě** (násilné delikty, stalking) jsou hlášeny pouze v naprosté **menšině** případů. Dále jsou poměrně **málokdy** (méně než čtyři oběti z deseti) ohlášeny případy **krádeží**. Občané se zřejmě (správně) domnívají, že u krádeže, zvláště pokud ji zaregistrovali až se zpožděním, je pravděpodobnost dopadení pachatele a navrácení odcizeného majetku nízká, a nejsou ochotni proto absolvovat proceduru ohlášení na policii. **Vysoká míra ohlášení** je z pochopitelných důvodů u **krádeží motorových vozidel** (už s ohledem na možné pojistné plnění), a z podobných důvodů u **vloupání do obydlí či rekreačního objektu**. Zajímavé je, že u tak závažného činu, jakým je **loupež**, ohlásilo tento skutek jen něco **přes polovinu** obětí.

Závěry tohoto výzkumu s ostatními výzkumy korespondují pouze částečně. Jak podle Kaisera⁶⁷, tak podle E-práva⁶⁸, tak podle Marešové a Martínkové⁶⁹ by nejzávažnější trestné činy měly mít nejnižší latenci. To se shoduje jistě u krádeží motorových vozidel a vloupání do bytů a chat. U loupeží, které patří k nejzávažnějším trestným činům, to tak není.

---

⁶⁶ ROUBALOVÁ, M. a kol. *Oběti kriminality. Poznatky z viktimitační studie*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 191 s. ISBN 978-80-7338-174-5.

⁶⁷ KAISER, G., *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: C. H. Bech 1994. s. 157. ISBN 80-71790-02-8.

⁶⁸ EPRAVO.CZ. *Latentní kriminalita*. Epravo.cz [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/latentni-kriminalita-15571.html>

⁶⁹ MAREŠOVÁ, A., MARTÍNKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

Z výzkumu z roku 2017 je patrné, že vysoká míra latence je u méně závažných trestných činů, což je logické k výše uvedenému. K těmto závěru dochází také Válková a kol.⁷⁰ a Marešová⁷¹.

Výzkum z roku 2017 se nezabýval kriminalitou mládeže ve vztahu k viktimizaci, ale z některých výzkumů např dle Válkové a kol.⁷², studií ISRD-2/3 (International Self-Report Delinquency Study)⁷³, Shaffera a Rubacka⁷⁴ vyplývá, že trestná činnost dětí nebo i trestné činy, kde jsou děti obětí je jen velmi zřídka oznamována. Marešová a kol.⁷⁵ navíc upozorňuje, že značná část trestné činnosti dětí se přesouvá na sociální síť.

Při pohledu na důvody pro neohlášení trestného činu na policii, je z výzkumu realizovaného v roce 2017 patrné, že v mnohých případech oběti neměly dostatečnou důvěru ve schopnost policie případ vyřešit. Oběti dále často vyhodnotily, že jim cesta na policii nestojí za námahu, kterou s sebou podání trestního oznámení nese, a v některých případech uvedly, že se situaci vyřešily samy, bez pomoci příslušných orgánů.

K neohlašování kriminality mládeže Shaffer a Ruback⁷⁶ zjistili, že delikventní jedinec bude také zároveň spíše obětí násilného či jiného činu, neboť je menší pravděpodobnost, že taková skutečnost bude nahlášena policii či jiným autoritám. Nahlášením by totiž oběť riskovala i odhalení a potrestání vlastní delikventní činnosti. Navíc Marešová a Martinková⁷⁷ ve své práci „O významu poznávání obětí trestné činnosti“ zjistili, že neoznamování trestné činnosti policii není ovlivněno mírou výskytu policií evidované trestné činnosti v krajích, ve kterých oběti deliktů žily.

---

⁷⁰ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 145-148. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁷¹ MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. s. 48-51. ISBN 978-80-7338-110-3.

⁷² VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 145-148. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁷³ International Self-Report Delinquency Study [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://web.northeastern.edu/isrd/>

⁷⁴ SHAFFER, J. N., & RUBACK, R. B. Violent Victimization as a Risk Factor for Violent Offending among Juveniles. *Juvenile Justice Bulletin*. 2002. s. 1-10.

⁷⁵ MAREŠOVÁ, A., CEJP, M., HOLAS, J., MARTÍNKOVÁ, M., & ROZUM, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2014. ISBN 978-80-7338-142-4.

⁷⁶ SHAFFER, J. N., & RUBACK, R. B. Violent Victimization as a Risk Factor for Violent Offending among Juveniles. *Juvenile Justice Bulletin*. 2002. s. 1-10.

⁷⁷ MAREŠOVÁ, A., MARTÍNKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

5 Empirická část práce – realizace výzkumného šetření

5.1 Limity výzkumu

Než přistoupíme k samotnému výzkumnému šetření, kterým by mělo být zjištěno, čím je ovlivněna míra latentní kriminality, tak je nutné poukázat na některé skutečnosti, které výsledky těchto výzkumných šetření relativizují.

Marešová a Martínková⁷⁸ k limitům výzkumu zabývajících se obětí trestné činnosti uvádí, že je třeba objektivně uznat, že viktimologické výzkumy trpí jistými limity. Mezi hlavní patří, že:

- Zpravidla nepokrývají všechny relevantní věkové skupiny (dotazovaní jsou většinou starší 15 nebo 16 let, takže nic nevypovídají o zkušenostech dětí s kriminalitou).
- Zabývají se oběťmi – fyzickými osobami.
- Omezují se pouze na trestné činy vyjmenované v dotazníku použitém při výzkumu, takže měří limitovaný počet a druh zkušenosti s viktimizací.
- Nezahrnují tak závažné trestné činy, jako je vražda, hospodářské delikty, organizovaný zločin, trestné činy proti životnímu prostředí ap.
- Nepokrývají trestné činy, u nichž neexistuje jasná oběť (např. zneužívání drog).
- Obvykle vylučují osoby, které nežijí v domácnosti, např. „společensky marginalizované osoby“, jedince umístěné v různých typech ústavních zařízení apod.

Mnoho kritiků dále poukazuje na určité slabiny ve výzkumech užívaných metod. V této souvislosti je často zmiňována tendence viktimologických šetření zaznamenat více, nebo naopak méně incidentů, než kolik se jich skutečně stalo. Proto jsou stále zkvalitňovány způsoby sestavení výzkumného vzorku a rozsah získaných odpovědí.⁷⁹

Marešová a Martínková⁸⁰ se také kriticky vyjadřují k viktimologickým výzkumům, když argumentují tím, že:

---

⁷⁸ MAREŠOVÁ, A., MARTINKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

⁷⁹ BLOCK, R.: Measuring Victimization Risk: The Effects of Methodology, Sampling and Fielding. In: *Understanding Crime: Experiences and Crime Control*. Rome, UNICRI 1993, s. 16-73.

⁸⁰ MAREŠOVÁ, A., MARTINKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

- Míru zjištěné viktimizace ve sledované populaci může ovlivňovat skutečnost, kdo je a kdo není zahrnut do souboru.
- Respondenti vypovídají o svých zkušenostech, takže se vždy nemusí jednat o zákonně definovaný trestný čin, nýbrž pouze o určitý incident s jistou mírou viktimizace.
- Existuje nebezpečí, že oběti někdy vypovídají o událostech, které se neodehrály v časovém rozpětí stanovené výzkumem. A naopak, díky vyhasínání vzpomínek na událost, opomenou zmínit některé incidenty, a to zejména ty, ke kterým došlo v delším časovém horizontu.
- Někdy se stává, že si oběť neuvědomuje, že zažila událost pro výzkum relevantní, a proto se o ní nezmíní.
- Respondenti, s ohledem na konkrétní kulturní kontext své země, zvyklostí určitého etnika, mohou být citliví na některé otázky (týkající se např. napadení, sexuálních deliktů), což má za následek to, že míra viktimizace těmito trestnými činy je podhodnocena. Táž situace může nastat, když se dotazovaní zdráhají odpovídat na otázky, vztahující se k přijatým preventivním opatřením, např. o konkrétním způsobu zabezpečení jejich obydlí, aut proti vykradení.
- Problémy vznikají v souvislosti s tím, že viktimologické výzkumy zahrnují pouze ty incidenty, o nichž jsou respondenti schopni a ochotni hovořit. Proto mají tendenci zaměřit se zejména na majetkové trestné činy a na případy fyzického útoku. Často vynechávají zkušenosti s trestnými činy, na jejichž spáchání se podíleli jejich příbuzní, zejména rodinní příslušníci.
- Problémem je i zjišťování četnosti událostí (často se to např. nedaří v případě „násilí v rodině“ nebo vydírání).

Všechny zmíněné limity výzkumů obětí trestného činu pravděpodobně při bližší úvaze znamenají, že rozsah kriminality jimi zjištěný je spíše menší, než ve skutečnosti je. Tyto výzkumy v některých případech spíše měří vnímání kriminality respondenty, jak jej vyjádřili tazatelům, než „opravdovou“ zkušenost.

Tyto limity pochopitelně souvisí i s tímto provedeným výzkumným šetřením. Výsledky výzkumného šetření budou ovlivněny zejména z důvodu nízké četnosti respondentů a jejich skladby. Pravděpodobně z důvodu situace související s covid19 bude o výzkumné šetření malý zájem a nebude tak pokryt veškerou populací.

5.2 Cíl výzkumu

Primárním cílem výzkumu bylo zaprvé zjištění míry viktimizace obyvatel sledovanými trestnými činy a zadruhé zjištění míry neoznámení trestných činů, tedy míry latence sledované trestné činnosti v České republice. Sekundárním cílem bylo zjistit důvody, proč nebyly trestné činy oznámeny policii.

5.3 Výzkumné otázky

1. Jaká je míra viktimizace obyvatel u sledovaných trestných činů?
2. Jaká je míra oznámení u sledovaných trestných činů?
3. Jaké jsou důvody neoznamování sledovaných trestných činů?

5.4 Metodika

5.4.1 Metodika sběru dat

Výzkumné šetření bylo koncipováno kvantitativně i kvalitativně. Kvantitativní strategie byla využita v rámci dotazování celé populace prostřednictvím dotazníku online na internetu. Bohužel, pravděpodobně vzhledem k současné situaci s covid19, občané o toto výzkumné šetření neprojevíli dostatečný zájem. Dotazník vyplnilo pouze 9 respondentů, což je velmi malý vzorek, a proto nakonec tento vzorek nebyl využit pro potřeby této práce (blíže <https://my.surveo.com/>).

U druhého souboru respondentů (spolužáci ze třídy výzkumníka), byla použita kvalitativní výzkumná strategie. Kvalitativní výzkumná strategie dle Hendla⁸¹ spočívá v tom, že se na začátku výzkumu vybere téma a určí se základní výzkumné otázky. Hendl⁸² uvádí, že výzkumné otázky může výzkumník během výzkumu, sběru a analýzy dat doplňovat. Proto je někdy kvalitativní výzkum považován za tzv. „pružný“ typ výzkumu. Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoliv informace, které přispívají k odpovědi na výzkumné otázky. Dle Hendla⁸³ probíhá sběr dat během kvalitativního výzkumu v delším časovém intervalu. Výhodou kvalitativní výzkumné strategie je hloubkové prozkoumání, osobní kontakt výzkumníka s komunikačními partnery v terénu. Spolužákům

---

⁸¹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. s. 80. ISBN 978-80-262-0982-9.

⁸² HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. s. 80. ISBN 978-80-262-0982-9.

⁸³ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. s. 80. ISBN 978-80-262-0982-9.

výzkumníka byl mailem rozeslán dotazník s obdobnými otázkami jako celé populaci, ale některé otázky byly konkretizovány do takové podoby, které by byly využity při řízených rozhovorech Face to Face. Elektronickou poštou byly rozeslány z důvodu covid19. V tomto případě nemohl být plně využity výhody kvalitativní strategie, které zmiňuje Hendl. Vzhledem k tomu, že v průběhu získávání výsledků bylo patrné, že těchto nebude dostatečně množství, byli navíc osloveni studenti prezenčního studia třetího ročníku.

5.4.2 Technika sběru dat

V rámci kvalitativního výzkumu byla data sbírána pomocí nástroje my.surveio.com, jež je k dispozici na internetu on line.

Při kvantitativním výzkumu měla být využita technika sběru dat řízených rozhovorů. Vzhledem k situaci s covid19 se však o klasické pokládání otázek z očí do očí v rámci řízených rozhovorů nejednalo, neboť formuláře s otázkami byly studentům zaslány mailem s tím, aby je vyplněné vrátili též mailem. Toto řešení částečně přiblížilo kvalitativní přístup (méně respondentů a otázky do hloubky) ke kvantitativnímu. Aby tomu tak zcela nebylo, byly využity především škálové a otevřené otázky, aby se mohli respondenti podrobněji, tedy více do hloubky vyjádřit.

5.4.3 Výzkumný soubor

Při využití kvantitativní strategie, kdy sběr dat byl realizován prostřednictvím dotazníků umístěných na internetu, tak se jednalo o náhodný výběr.

Druhá cílová skupina tvořila záměrný výběr. Jednalo se o spolužáky výzkumníka, tedy studenty třetího ročníku studijního programu Bezpečnostně právní činnost na Vysoké škole evropských a regionálních studií („VŠERS“). Osloveno jich bylo 23. Tento záměrný výběr byl poté rozšířen o studenty téže školy, ale druhého ročníku prezenčního studia. Zde bylo osloveno 32 studentů. Celkem bylo osloveno 55 respondentů.

Ze sociodemografických údajů byly použity u první skupiny pouze věk a pohlaví, u druhé skupiny pouze pohlaví. Věk je u této skupiny stejný, jedná se o studenty prezenčního studia.

5.4.4 Realizace výzkumu

Výzkum byl realizován od 15. ledna do 28. února 2021.

5.4.5 Analýza dat

Kvantitativního výzkumu realizovaného dotazníkem umístěného na internetu se účastnilo pouze 9 osob. Z důvodu takto malého souboru nebyl tento podroben analýze a nebyl ve výzkumu použit.

U kvalitativního výzkumu bylo osloveno celkem 55 studentů a 20 s z nich se v posledních pěti letech stalo obětí trestné činnosti. Tito vyplnili formulář řízeného rozhovoru a zaslali jej žadateli. Data obsažená v těchto 20 formulářích byla, vzhledem k jejich povaze, zpracována za využití kalkulačky, k jejich zpracování bylo využito především třídění prvního stupně (frekvenční tabulky). Třídění druhého stupně nebylo provedeno (pohlaví respondentů), neboť otázky zněly nejenom zda se respondenti stali obětí, ale i členové jejich domácnosti. Nešlo tedy rozliš, kdy oni sami a kdy ostatní členové domácnosti. Ke zpracování a vyhodnocení otevřených otázek z řízených rozhovorů byla využita metoda zakotvené teorie. Zakotvená teorie je dle Miovského⁸⁴ teorie, která je vytvořena a prozatím ověřena prostřednictvím systemického shromažďování údajů o zkoumaném jevu a analýzy těchto údajů. Jednou z výhod metody zakotvené teorie je její schopnost spojovat v rámci kvalitativní analýzy data získávaná odlišným způsobem (rozhovor, existující dokumenty, pozorování), tak i současně využívat různé přístupy v samotné analýze.

5.4.6 Etika výzkumu

Všichni informanti byli seznámeni s tématem a cílem výzkumu. Dále byli ujištěni, že získané informace budou použity pouze pro účely této práce a bude zachována jejich anonymita. Nikde není uvedeno žádné jméno studenta VŠERS, ani není rozlišováno mezi třídami. Výzkum proběhl v souladu se zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů ve znění pozdějších předpisů.

---

⁸⁴ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. s. 180. ISBN 80-247-1362-4.

5.5 Výsledky

Tabulka 3 Počet příležitostí (N), podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti za posledních pět let

Druh trestné činnosti	N - počet respondentů	Počty obětí	Podíl obětí v %	Nahlášených	Podíl nahlášených v %	Nenahlášených
Krádež auta	55	1	1,8	1	100	0
Krádeže věcí z aut	55	2	3,6	0	0	2
Krádeže motocyklů	55	1	1,8	1	100	
Krádeže kola	55	4	7,3	2	50	2
Vloupání do bytu	55	0	0	0	0	0
Vloupání do chaty, chalupy	55	3	5,5	2	66	1
Loupež	55	0	0	0	0	0
Krádež os. věcí	55	8	14,5	3	37,5	5
Fyzické napadení	55	1	1,8	1	100	
Sexuální napadení	55	3	5,5	0	0	3
Domácí násilí	55	2	3,6	0	0	2
Stalking	55	2	3,6	1	50	1
Podvod při internet. nákupu	55	9	16,4	1	11	8
Podvodné e-maily	55	6	10,9	0	0	6

Empirické materiály: Zdroj – vlastní zpracování.

Vybraný soubor respondentů, tedy studenti prezenčního studia VŠERS, se nejčastěji stali obětí podvodů při internetovém obchodu, a to v 16,4 %. Vysoká podíl obětí je také u podvodných mailů, konkrétně 10,9 %. Zde se potvrzuje, že mladí lidé intenzivněji využívají možností internetu a dále, že na internet se dnes přesouvá značná část kriminality. Dalším velmi častým trestným činem je krádež osobních věcí, kdy podíl obětí činí 14,5 %.

Pokud budeme sledovat kategorii Podíl nahlášených případů, tak tento je stoprocentní u krádeže vozidla, krádeže motocyklu a fyzického napadení. Ovšem v těchto případech se vždy jednalo o jeden trestný čin, který byl nahlášen, tedy v 100 %, což má

nízkou vypovídající hodnotu. Vyšší míra nahlášení je u vloupání do chaty, chalupy, kdy byly ze tří případů nahlášeny policii dva, což činí 67 %. I přes nízké počty trestných činů, lze vypořádat, že vysoká míra nahlášení případů je u nejzávažnějších trestných činů. Na druhou stranu trestné činy podvod při internetovém nákupu a podvodné e-maily, jichž je značné množství, konkrétně 16, tak tyto nebyly téměř vůbec policii oznámeny. Z těchto 16 byl oznámen policii pouze jeden případ.

Data obsažená v tabulce č. 3 nám dávají odpověď na první a druhou výzkumnou otázku: **Jaká je míra viktimizace obyvatel u sledovaných trestných činů? Jaká je míra oznámení u sledovaných trestných činů?**

Tabulka 4 Důvody neohlášení vybraných trestných činů policii za pět let

Druh trestné činnosti	Nevěř, že by to policii vyřešila	Škoda/újma nebyla tak závažná, aby o to za námahu	Událost vyřešil sám	Pachatel příbuzný	Strach z pachatele	Jiný důvod	Neví, neodpověděl	Celkem
Krádež auta								
Krádeže věcí z aut	1	1						2
Krádeže motocyklů								
Krádeže kola		2						2
Vloupání do bytu								
Vloupání do chaty			1					1
Loupež								
Krádež os. věcí	1	2	1	1				5
Fyzické napadení								
Sexuální napadení				1	2			3
Domácí násilí					2			2
Stalking	1							1
Podvod při internet. nákupu		3	5					8
Podvodné e-mailly	1	1	4					6
celkem	4	9	11	2	4			30

Empirické materiály: Zdroj – vlastní zpracování.

Pokud sledujeme důvody neoznámení vybraných trestných činů policii, tak z tabulky č. 4 je patrné, že nejčastějším důvodem je, že událost si vyřešil poškozený sám,

a to konkrétně v 11 případech ze 30. Tento důvod byl nejčastěji uváděn u podvod při internetovém nákupu a podvodné e-maily. Dalším nejčastějším důvodem neoznámení případu policii je, že škoda/újma nebyla tak závažná, nestálo to za námahu, jednalo se o 9 případů ze 30. Zde šlo o trestné činy krádež kola, krádež osobních věcí a podvod při internetovém nákupu. Jako třetí nejčastější důvod neoznámení je nedůvěra v policii, konkrétně ve 4 případech ze 30. Jednalo se vždy po jednom u krádeží věcí z aut, krádeží osobních věcí, Stalking a podvodné e-maily. Je nutné také zmínit, že ve čtyřech případech nedošlo k oznámení na policii z důvodu strachu z pachatele. Jednalo se o trestné činy osobní povahy, konkrétně o sexuální napadení a domácí násilí, což je poměrně pochopitelné.

Data obsažená v tabulce č. 4 nám dávají odpověď na třetí výzkumnou otázku:

Jaké jsou důvody neoznámování sledovaných trestných činů?

Dalším cílem bakalářské práce bylo komparovat data zjištěná v provedených výzkumů v minulosti a z výzkumného šetření provedeného v rámci této práci. Za tímto účelem byly zpracovány tabulky č. 5 a 6.

Tabulka 5 Porovnání výzkum vs. výzkumné šetření v práci – podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti

Druh trestné činnosti	Podíl obětí v % - výzkum	Podíl obětí v (%) - práce	Podíl nahlášených policii (%) – výzkum	Podíl nahlášených policii (%) – práce
Krádež auta	2,2	1,8	92	100
Krádeže věcí z aut	8,8	3,6	60	0
Krádeže motocyklů	4	1,8	76	100
Krádeže kola	13	7,3	61	50
Vloupání do bytu	5	0	66	0
Vloupání do chaty, chalupy	20	5,5	69	66
Loupež	2	0	54	0
Krádež os. věcí	12	14,5	38	37,5
Fyzické napadení	3,1	1,8	31	100
Sexuální napadení	1,3	5,5	21	0
Domácí násilí	2,6	3,6	17	0
Stalking	4,7	3,6	12	50
Podvod při internet. nákupu	16	16,4	8	11
Podvodné e-mailů	53	10,9	38	0

Empirické materiály: Zdroj – vlastní zpracování.

Porovnáme-li výsledky z provedeného výzkumu s výsledky získané z výzkumného šetření provedeného v této práci, tak zjistíme, že u převážné části vybraných trestných činů je podíl obětí obdobný. Shodu téměř vidíme u podvod při internetovém nákupu (16/16,4), krádeží aut (2,2/1,8), krádeží osobních věcí (12/14,5), domácího násilí (2,6/3,6) a stalkingu (4,7/3,6). Kde jsou značné rozdíly, tak je to především tam, kde u výzkumného šetření provedeného v rámci práce nebyl nahlášen žádný případ, jako je vloupání do bytu nebo loupež. Můžeme shrnout, že při porovnání podílů obětí nejsou významné procentuální rozdíly. Samozřejmě je nutné vzít v úvahu,

že případů zjištěných v rámci práce bylo poměrně málo, čímž se vypovídající hodnota částečně snižuje.

Tabulka 6 Porovnání výzkum vs. výzkumné šetření v práci – důvody neohlášených vybraných trestných činů policíí

Druh trestné činnosti	Nevěřil/a, že by to policie vyřešila – výzkum	Nevěřil/a, že by to policie vyřešila - práce	Škoda/újma nebyla tak závažná, nestálo to za námahu – výzkum	Škoda/újma nebyla tak závažná, nestálo to za námahu - práce	Událost vyřešil/a sám / sama - výzkum	Událost vyřešil/a sám / sama - práce
Krádež auta	Data nejsou		-		-	
Krádeže věcí z aut	36	1	38	1	1	
Krádeže motocyklů	0		25		0	
Krádeže kola	43		25	2	6	
Vloupání do bytu	16		40		2	
Vloupání do chaty	48		33		6	1
Loupež	14		14		21	
Krádež os. věcí	32	1	29	2	8	1
Fyzické napadení	16		20		38	
Sexuální napadení	19		16		25	
Domácí násilí	17		6		24	
Stalking	16	1	9		43	
Podvod při internet. nákupu	Data nejsou		-	3	-	5
Podvodné e-maily	Data nejsou	1	-	1	-	4
Celkem bez internet a mail	257	4	255	9	174	11

Empirické materiály: Zdroj – vlastní zpracování.

V tabulce č. 6 jsou obsažena data týkající se četnosti tří nejčastějších důvodů neoznámení trestných činů policii. Respektive důvody, které byly sledovány ve výzkumu i ve výzkumném šetření realizovaného v rámci této práce. Vzhledem k velmi malému počtu důvodů neoznámení získaného v rámci výzkumného šetření v rámci práce nelze dovést žádné relevantní závěry. I takto má uvedená tabulka význam, například při využití v dalších výzkumných šetření, případně realizovaných v budoucnu, proto je ponechána v této práci.

6 Dílčí a zevšeobecňující reflexe stanovených výstupů práce – diskuse

Smyslem práce bylo analyzovat základní pojmosloví teoretických východisek a postulátů zkoumané tématické oblasti a navazující empirickou orientaci. Dalším smyslem práce bylo formou dílčích a zevšeobecňujících výstupů zanalyzovat současné známé možnosti poznání latentní kriminality, pokusit se za pomoci empirického šetření zjistit příčiny tzv. „neoznamování“ kriminality a provést komparaci s výsledky proběhnuvších obdobných výzkumných šetření. Za tímto účelem byly stanoveny konkrétní hlavní a vedlejší cíl. Hlavním cílem bylo zmapovat širší teoretickou reflexi forem a metod využívaných při hledání příčin latentní kriminality. Vedlejším cílem pak, na základě komparace výsledků v minulosti provedených výzkumných šetření s výsledky zde provedeného empirického šetření, potvrdit či rozšířit znalosti o příčinách latentní kriminality u vybraných druhů kriminality.

Za účelem splnění stanovených cílů byla práce rozdělena do kapitol, ve kterých jsou řešeny jednotlivé problematiky.

Ve **druhé kapitole** byla věnována pozornost základním pojmům spojeným s problematikou latentní kriminality, jako jsou delikvence, kriminologie, kriminalita a další.

Smyslem **třetí kapitoly** bylo na využití analýzy dostupné literatury objasnit problematiku možností poznání latentní kriminality. Z této analýzy vyplynulo, jak je nutné poznávat latentní kriminalitu, neboť pokud tuto alespoň v hrubých rysech nepoznáme, tak nebudeme znát ani celkovou – skutečnou kriminalitu a nebudeme moci úspěšně aplikovat na kriminalitu jednotlivé kontrolní strategie. Latentní kriminalita je se zjevnou kriminalitou úzce spjata. Jejich vzájemný vztah však není znám. Existují různé hypotézy tohoto vztahu, např., že poměr mezi latentní a registrovanou kriminalitou je neměnný nebo hypotéza tzv. sčítací, která tvrdí, že je na světě vždy míra skutečné kriminality stejná, tedy pokud dojde k poklesu registrované kriminality, tak dojde ke zvýšení kriminality latentní. Mezi další teorie patří takové, které tvrdí, že není mezi registrovanou a latentní kriminalitou žádný určitý poměr, a tak je použití závěrů o registrované kriminalitě značně omezeno. Ani jedna z těchto hypotéz však nebyla provedenými výzkumy potvrzena. O to více stoupá potřeba, proč bychom se měli zajímat o latentní kriminalitu.

Metod, kterými je latentní kriminalita zjišťována je celá řada. Mezi nejpoužívanější patří výzkum informátorů, Self-reportové šetření, viktimologické výzkumy, expertní šetření a zúčastněné pozorování. Všechny tyto metody mají své výhody a nevýhody, a proto by bylo potřebné je různě kombinovat, abychom dospěli k co nejrelevantnějším výsledkům.

V této kapitole byla dále věnována pozornost také míře latence a jejím příčinám. Míra latence je především ovlivňována mírou intenzity kontroly ze strany OČTŘ, dále právním vědomím respondentů a mírou ochoty oznamovat trestnou činnost. Tomášek uvádí celou řadu důvodů, proč není kriminalita oznamována. Mezi nejdůležitější můžeme zařadit: latenci činu ke všem občanům s výjimkou pachatele, neuvědomění si protiprávnosti jednání ze strany svědků, poškozených – v podstatě úroveň právního vědomí občanů, tolerance k některým méně závažným trestným činům, trestné činy, kde je obětí (poškozeným) stát, strach z oznámení a s tím souvisejícími následky, dále bližší vztah oznamovatele k pachateli, strach, že při oznámení se přijde i na spoluúčast na protiprávním jednání oznamovatele, nízká škoda anebo nedůvěra v schopnosti policie a tím ztráta času spojená s oznámením a řešením věci.

Smyslem **čtvrté kapitoly** bylo na základě rešerše dostupných materiálů zjistit, jaké byly v minulosti provedeny výzkumy či výzkumná šetření, které se týkaly viktimnosti a především příčinami latence kriminality a tyto podrobit analýze, a dospět tak k závěrům, která trestná činnost je nejméně oznamována a z jakého důvodu.

Z výzkumů realizovaných v minulosti byla největší pozornost věnována poslednímu výzkumu z roku 2017, tedy nejaktuálnějšímu. Z tohoto vyplývá, že činy proti osobní integritě (násilné delikty, stalking) jsou hlášeny pouze v naprosté menšině případů. Dále jsou poměrně málokdy (méně než čtyři oběti z deseti) ohlášeny případy krádeží. Občané se zřejmě (správně) domnívají, že u krádeže, zvláště pokud ji zaregistrovali až se zpožděním, je pravděpodobnost dopadení pachatele a navrácení odcizeného majetku nízká, a nejsou ochotni proto absolvovat proceduru ohlášení na policii. Vysoká míra ohlášení je z pochopitelných důvodů u krádeží motorových vozidel (už s ohledem na možné pojistné plnění), a z podobných důvodů u vloupání do obydlí či rekreačního objektu. Zajímavé je, že u tak závažného činu, jakým je loupež, ohlásilo tento skutek jen něco přes polovinu obětí.

S poukazem ke komparativnímu vyhodnocení originálně realizovaného výzkumného empirického šetření se zprostředkovaným sekundárním výzkumným šetřením závěry tohoto výzkumného šetření korespondují pouze částečně. Jak podle Kaisera⁸⁵, tak podle E-práva⁸⁶, tak podle Marešové a Martínkové⁸⁷ by nejzávažnější trestné činy měly mít nejnižší latenci. To se shoduje jistě u krádeží motorových vozidel a vloupání do bytů a chat. U loupeží, které patří k nejzávažnějším trestným činům, to tak není.

Z výzkumu z roku 2017 je patrné, že vysoká míra latence je u méně závažných trestných činů, což je logické k výše uvedenému. K těmto závěru dochází také Válková a kol.⁸⁸ a Marešová⁸⁹.

Výzkum z roku 2017 se nezabýval kriminalitou mládeže ve vztahu k viktimitaci, ale z některých výzkumů např dle Válkové a kol.⁹⁰, studií ISRD-2/3 (International Self-Report Delinquency Study)⁹¹, Shaffera a Rubacka⁹² vyplývá, že trestná činnost dětí nebo i trestné činy, kde jsou děti obětí je jen velmi zřídka oznamována. Marešová a kol.⁹³ navíc upozorňuje, že značná část trestné činnosti dětí se přesouvá na sociální síť.

Při pohledu na důvody pro neohlášení trestného činu na policii, je z výzkumu realizovaného v roce 2017 patrné, že v mnohých případech oběti neměly dostatečnou důvěru ve schopnost policie případ vyřešit. Oběti dále často vyhodnotily, že jim cesta na policii nestojí za námahu, kterou s sebou podání trestního oznámení nese, a v některých případech uvedly, že se situace vyřešila sama, bez pomoci příslušných orgánů. Mezi jiné

---

⁸⁵ KAISER, G., *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck 1994. s. 157. ISBN 80-71790-02-8.

⁸⁶ EPRAVO.CZ. *Latentní kriminalita*. Epravo.cz [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/latentni-kriminalita-15571.html>

⁸⁷ MAREŠOVÁ, A., MARTÍNKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

⁸⁸ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 145-148. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁸⁹ MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. s. 48-51. ISBN 978-80-7338-110-3.

⁹⁰ VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 145-148. ISBN 978-80-7400-732-3.

⁹¹ International Self-Report Delinquency Study [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://web.northeastern.edu/isrd/>

⁹² SHAFFER, J. N., & RUBACK, R. B. Violent Victimization as a Risk Factor for Violent Offending among Juveniles. *Juvenile Justice Bulletin*. 2002. s. 1-10.

⁹³ MAREŠOVÁ, A., CEJP, M., HOLAS, J., MARTÍNKOVÁ, M., & ROZUM, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2014. ISBN 978-80-7338-142-4.

důvody nenahlášení incidentu patřil např. strach ze zhoršení situace (domácí násilí) či stud, obava a negativní vztah k policii obecně (stalking).

K neohlašování kriminality mládeže Shaffer a Ruback⁹⁴ zjistili, že delikventní jedinec bude také zároveň spíše obětí násilného či jiného činu, neboť je menší pravděpodobnost, že taková skutečnost bude nahlášena policii či jiným autoritám. Nahlášením by totiž oběť riskovala i odhalení a potrestání vlastní delikventní činnosti. Navíc Marešová a Martinková⁹⁵ ve své práci „O významu poznávání obětí trestné činnosti“ zjistili, že neoznamování trestné činnosti policii není ovlivněno mírou výskytu policií evidované trestné činnosti v krajích, ve kterých oběti deliktů žily.

Pátá kapitola byla již věnována samotnému výzkumu. V úvodu této kapitoly bylo poukázáno na limity viktimologických výzkumů. Dále byl stanoven cíl výzkumu, výzkumné otázky a metodika výzkumu.

Data získaná výzkumným šetřením byla zpracována do tabulek. Data obsažena v tabulce č. 3 - Počet příležitostí (N), podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti za poslední pět let přinesla odpověď na výzkumné otázky č. 1 a č. 2, tedy: Jaká je míra viktimizace obyvatel u sledovaných trestných činů a Jaká je míra oznámení u sledovaných trestných činů? Ze zpracovaných dat vyplývá, že vybraný soubor respondentů, tedy studenti prezenčního studia VŠERS, se nejčastěji stali obětí podvodů při internetovém obchodu, a to v 16,4 %. Vysoká podíl obětí je také u podvodných mailů, konkrétně 10,9 %. Zde se potvrzuje, že mladí lidé intenzivněji využívají možností internetu a dále, že na internet se dnes přesouvá značná část kriminality. Na tuto skutečnost upozorňuje například Gřivna a kol.⁹⁶, když uvádí, že spektrum jednání, které lze označit jako tzv. „kybernetickou kriminalitu“, je velice široké a zahrnuje na jedné straně vysoce sofistikované činy, které předpokládají specifické dovednosti na straně pachatele až po typy trestné činnosti, která jsou vlastně překlopením aktivit do té doby realizovaných mimo síť, kdy moderní technologie slouží jen jako prostředek k usnadnění jejich páchání. Dalším velmi častým trestným činem je krádež osobních věcí, kdy podíl obětí činí 14,5 %.

---

⁹⁴ SHAFFER, J. N., & RUBACK, R. B. Violent Victimization as a Risk Factor for Violent Offending among Juveniles. *Juvenile Justice Bulletin*. 2002. s. 1-10.

⁹⁵ MAREŠOVÁ, A., MARTÍNKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.

⁹⁶ GŘIVNA, T. a kol. *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. s. 150. ISBN 978-80-7478-614-3.

Pokud sledujeme kategorii Podíl nahlášených případů, tak tento je stoprocentní u krádeže vozidla, krádeže motocyklu a fyzického napadení. Ovšem v těchto případech se vždy jednalo o jeden trestný čin, který byl nahlášen, tedy v 100 %, což má nízkou vypovídající hodnotu. Vyšší míra nahlášení je u vloupání do chaty, chalupy, kdy byly ze tří případů nahlášený policii dva, což činí 67 %. I přes nízké počty trestných činů, lze vypožorovat, že vysoká míra nahlášení případů je u nejzávažnějších trestných činů. Tuto skutečnost potvrzuje například Kaiser⁹⁷, když uvádí, že tlak norem a sankcí způsobuje velké rozdíly u oznamování TČ. U těžkých skutkových podstat nalézáme vysokou míru respektování práva, a tedy velmi nízkou míru latence. Na druhou stranu trestné činy podvod při internetovém nákupu a podvodné e-maily, jichž je značné množství, konkrétně 16, tak tyto nebyly téměř vůbec policii oznámeny. Z těchto 16 byl oznámen policii pouze jeden případ.

Na třetí výzkumnou otázku: Jaké jsou důvody neoznamování sledovaných trestných činů jsme získali odpověď zpracováním dat obsažených v tabulce č. 4 – Důvody neohlášení vybraných trestných činů policii za pět let. Z této vyplývá, že pokud sledujeme důvody neoznámení vybraných trestných činů policii, tak nejčastějším důvodem je, že událost si vyřešil poškozený sám, a to konkrétně v 11 případech ze 30. Tento důvod byl nejčastěji uváděn u podvod při internetovém nákupu a podvodné e-maily. Dalším nejčastějším důvodem neoznámení případu policii je, že škoda/újmá nebyla tak závažná, nestálo to za námahu, jednalo se o 9 případů ze 30. Zde šlo o trestné činy krádež kola, krádež osobních věcí a podvod při internetovém nákupu. Jako třetí nejčastější důvod neoznámení je nedůvěra v policii, konkrétně ve 4 případech ze 30. Jednalo se vždy po jednom u krádeží věcí z aut, krádeží osobních věcí, Stalking a podvodné e-maily. Je nutné také zmínit, že ve čtyřech případech nedošlo k oznámení na policii z důvodu strachu z pachatele. Jednalo se o trestné činy osobní povahy, konkrétně o sexuální napadení a domácí násilí, což je poměrně pochopitelné.

Dalším cílem práce bylo porovnat provedené výzkumy v minulosti s výzkumným šetřením realizovaným v rámci této práce. Výsledky vyplývají z tabulky č. 5 - Porovnání výzkum vs. výzkumné šetření v práci – podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti. Z této tabulky vyplývá, že u převážné části vybraných trestných činů je podíl obětí obdobný. Shodu téměř vidíme u podvod při internetovém nákupu (16/16,4), krádeží aut (2,2/1,8), krádeží osobních věcí (12/14,5), domácího násilí (2,6/3,6) a

---

⁹⁷ KAISER, G. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: C. H. Bech 1994. s. 157. ISBN 80-71790-02-8.

stalkingu (4,7/3,6). Kde jsou značné rozdíly, tak je to především tam, kde u výzkumného šetření provedeného v rámci práce nebyl nahlášen žádný případ, jako je vloupání do bytu nebo loupež. Můžeme shrnout, že při porovnání podílů obětí nejsou významné procentuální rozdíly. Samozřejmě je nutné vzít v úvahu, že případů zjištěných v rámci práce bylo poměrně málo, čímž se vypovídající hodnota částečně snižuje.

Závěr

Věcná část práce má ambici formou analyticko-syntetizujícího teoretického a empirického vhledu objasnit problematikou latentní kriminality. Latentní kriminalita tvoří významnou část celkové kriminality a její poznání je proto velmi důležité k poznání celkové kriminality, tedy jejího stavu, struktury a dynamiky. Má-li společnost přijímat odpovídající preventivní a represivní opatření, která by měla kriminalitu ovlivnit, tak bez znalosti latentní potažmo celkové kriminality je toto téměř nemyslitelné. Smyslem této práce je zmapovat možnosti poznání latentní kriminality a zjistit, proč tyto možnosti jsou značně omezeny.

Za účelem splnění stanovených cílů byla precizovaně vymezena struktura práce a to do šesti kapitol. Prvá kapitola obsahuje cíl a metodiku bakalářské práce, druhá kapitola zájmově reflektuje nejvýznamnější pojmosloví vztahující se k obsahu práce. Třetí kapitola je pojata teoreticky, kdy za použití analýzy literárních zdrojů bylo jejím smyslem objasnit problematiku možností poznání latentní kriminality, dále jistit jaké jsou využívány metody při zjišťování latentní kriminality, jejich výhody a nevýhody a v neposlední řada se tato kapitola věnovala zjištění příčin latence. Čtvrtá kapitola byla věnována v minulosti proběhnuvším viktimologickým výzkumům, jež úzce souvisí s latencí kriminality. Pátá kapitola obsahuje již samotné výzkumné šetření, jehož smyslem bylo nalézt odpovědi na stanovené výzkumné otázky. V druhé části výzkumu byla provedena komparace výsledků viktimologického výzkumu provedeného v roce 2017 s výsledky získanými v rámci výzkumného šetření provedeného v rámci této práce.

Na závěr lze generalizovaně poukázat k existenci dané objektivní okolnosti, tj. kdy je celospolečensky potřebné se problematice tzv. „latentní“ kriminality odborně věnovat.

Premisivně stanovené cíle práce byly s ohledem k teoretickým a empirickým výstupům naplněny. Přínosem práce bylo posunout a zdůraznit celospolečenskou významnost stále aktuální tématické oblasti latentní kriminality.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BLOCK, R.: Measuring Victimization Risk: The Effects of Methodology, Sampling and Fielding. In: Understanding Crime: Experiences and Crime Control. Rome, UNICRI 1993, s. 16-73.
2. DIBLÍKOVÁ, S. a kol. *Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2017*. Praha: IKSP, 2018. s. 136. ISBN 978-80-7338-179-0.
3. CEJP, M. *Kriminologický výzkum. Praktická příručka*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 176 s. ISBN 978-80-7380-743-6.
4. GŘIVNA, T. a kol. *Kriminologie*. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
5. GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. a kol. *Kriminologie*. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. 536 s. ISBN 978-80-7478-614-3.
6. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál. 440 s. ISBN 978-80-262-0982-9.
7. KAISER, G. *Kriminologie*. 1. vydání. Praha: C. H. Bech 1994. 268 s. ISBN 80-71790-02-8.
8. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2005. 544 s. ISBN 80-7179-813-4.
9. MAREŠOVÁ, A., MARTÍNKOVÁ, M. O významu poznávání obětí trestné činnosti. *Kriminalistika* 1/2009, s. 42-55. Praha: MVČR, ISSN 1210-9150.
10. MAREŠOVÁ, A. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. 148 s. ISBN 978-80-7338-110-3.
11. MAREŠOVÁ, A., CEJP, M., HOLAS, J., MARTÍNKOVÁ, M., & ROZUM, J. *Analýza trendů kriminality v roce 2013*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2014. 124 s. ISBN 978-80-7338-142-4.
12. MARTINKOVÁ, M. *Oběti některých kriminálních deliktů v České republice v roce 2004*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. 103 s. ISBN 80-7338-052-8.
13. MARTINKOVÁ, M. *Zkušenosti obyvatel České republiky s některými delikty – výsledky viktimologického výzkumu*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007. 87 s. ISBN 978-7338-064-9.

14. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4.
15. MUSIL, S. *Skutečná a latentní kriminalita jako problém matematického modelování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1995. 40 s.
16. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: Eurlex Bohemia, 2001. 419 s. ISBN 80-86432-08-4.
17. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI Publishing, 2004. 527 s. ISBN 978-80-7357-409-3.
18. ONDICOVÁ, M. Nízke právne vedomie ako faktor ovplyvňujúci vnútornú bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky. In: KŘÍHA, J., METEŇKO, J., PETR, B. et al. *Aktuální reflexe odhalování, dokumentování, dokazování a prevence kriminality či jiné protispolečenské činnosti*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. s. 103-111. ISBN 978-80-7556-073-5.
19. PODANÁ, Z., BURIÁNEK, J. *Česká mládež v perspektivě delikvence (výsledky mezinárodního výzkumu ISRD-2)*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2007. 78 s. ISBN 978-80-86284-68-2.
20. ROUBALOVÁ, M. a kol. *Oběti kriminality. Poznatky z viktimizační studie*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2019. 190 s. ISBN 978-80-7338-174-5.
21. SHAFFER, J. N., & RUBACK, R. B. Violent Victimization as a Risk Factor for Violent Offending among Juveniles. *Juvenile Justice Bulletin*. 2002. s. 1-10.
22. SVATOŠ, R. *Kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 292 s. ISBN 978-80-7380-389-6.
23. SVATOŠ, R. *Kriminalita a možnosti jejího poznání a ovlivňování*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 170 s. ISBN 978-80-87472-64-4.
24. THORNBERRY, T. P., & KROHN, M. D. The self-report method for measuring delinquency and crime. 2000. *Criminal justice*, 4(1), 33-83.
25. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie. Jak studovat zločin*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 216 s. ISBN 978-80-247-2982-4.
26. TOMÁŠEK, J. *Self-reportové studie kriminálního chování*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2013. 101 s. ISBN 978-80-7338-130-1.
27. TOMÁŠEK, J. *Úvod do kriminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. 215 s. ISBN 978-80-7380-746-7.

28. VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., HULMÁKOVÁ, J. a kol., *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. 616 s. ISBN 978-80-7400-732-3.
29. WINZIGOVÁ, K., SVATOŠ, R. Právní vědomí občanů České republiky v oblasti trestního práva ve vztahu k věku a stupni dosaženého vzdělání. In: KŘÍHA, J., METEŇKO, J., PETR, B. et al. *Aktuální reflexe odhalování, dokumentování, dokazování a prevence kriminality či jiné protispolečenské činnosti*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2020. s. 93-102. ISBN 978-80-7556-073-5.

Elektronické zdroje

1. CARCACH, C., Reporting Crime to the Police. Trends [online]. [cit. 2021-02-05]. Dostupné z: WWW: <https://aic.gov.au/publications/tandi/tandi68>
2. Crime Survey for England & Wales [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <http://www.crimesurvey.co.uk/>
3. Data Collection: National Crime Victimization Survey (NCVS) [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://www.bjs.gov/index.cfm?ty=dcdetail & iid=245>
4. EPRAVO.CZ. *Latentní kriminalita*. Epravo.cz [online]. [cit. 2020-12-20]. Dostupné z WWW: <https://www.epravo.cz/top/clanky/latentni-kriminalita-15571.html>
5. International Self-Report Delinquency Study [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <https://web.northeastern.edu/isrd/>
6. The International Crime Victims Survey [online]. [cit. 2021-02-03]. Dostupné z WWW: <http://wp.unil.ch/icvs/>

Seznam zkratk

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

TČ – trestný čin

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet příležitostí (N), podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti za poslední tři roky	33
Tabulka 2 Důvody neohlášení vybraných trestných činů policií za tři roky.....	35
Tabulka 3 Počet příležitostí (N), podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti za posledních pět let	43
Tabulka 4 Důvody neohlášení vybraných trestných činů policií za pět let.....	45
Tabulka 5 Porovnání výzkum vs. výzkumné šetření v práci – podíl obětí a podíl nahlášených druhů vybrané trestné činnosti	47
Tabulka 6 Porovnání výzkum vs. výzkumné šetření v práci – důvody neohlášených vybraných trestných činů policií	48

Přílohy

Příloha I: Dotazník

Vážení spolužáci,

v rámci své bakalářské práce, jejíž smyslem je zjistit míru obětí trestné činnosti, dále míru latence trestné činnosti (tj. míru neoznámených trestných činů policii) a důvody, proč nebyly trestné činy policii oznámeny, si Vás dovoluji požádat o vyplnění dotazníku. Informace získané z tohoto dotazníku budou sloužit výhradně pro účely mé bakalářské práce, data budou anonymizována. Výzkumné šetření se týká období posledních pěti let. Vybranou odpověď/i podtrhněte nebo ztučněte, u četnosti vypište číslici.

Předem děkuji za vyplnění.

Roman Svatoš

1. Jakého jste pohlaví?
  - a) Muž
  - b) Žena

2. Stal jste se v posledních 5 letech Vy nebo někdo z Vaší domácnosti obětí (poškozeným) trestného činu? (pokud ano, pokračujte)
  - a) Ano
  - b) Ne

3. V kolika případech jste se stal Vy nebo někdo z Vaší domácnosti obětí trestného činu za posledních 5 let?
  - a) 1x
  - b) 2x
  - c) 3x
  - d) 4x
  - e) 5x
  - f) Vícekrát - uveďte kolikrát .....

4. Obětí jakých trestných činů jste se stal Vy nebo někdo z Vaší domácnosti za posledních 5 let? (můžete označit i více možností a u každé možnosti uveďte kolikrát)
  - a) Krádež auta .....kolikrát
  - b) Krádež věcí z auta.....kolikrát
  - c) Krádež motocyklu .....kolikrát
  - d) Krádež kola.....kolikrát
  - e) Vloupání do obydlí.....kolikrát
  - f) Vloupání do chaty, chalupy .....kolikrát
  - g) Loupež .....kolikrát
  - h) Krádež osobních věcí ..... kolikrát
  - i) Fyzické napadení ..... kolikrát
  - j) Sexuální napadení ..... kolikrát
  - k) Domácí násilí ..... kolikrát
  - l) Stalking (nebezpečné pronásledování fyzicky telefonem i jinak) .....kolikrát
  - m) Podvod při internetovém nakupování .....kolikrát
  - n) Podvodné e-maily ..... kolikrát

o) Jiné trestné činy – uveďte jaké a u každého kolikrát.....
.....
.....
.....
.....

5. Neoznámil jste policii Vy nebo někdo z Vaší domácnosti některý z uvedených trestných činů, kde jste se stal Vy nebo někdo z Vaší domácnosti obětí (poškozeným) za posledních 5 let?

- a) Ano
- b) Ne

6. Pokud jste některý z uvedených trestných činů Vy nebo někdo z Vaší domácnosti neoznámil/i policii, tak v kolika případech?

- a) 1x
- b) 2x
- c) 3x
- d) 4x
- e) 5x
- f) Vícekrát – uveďte kolikrát .....

7. Který z trestných činů, jehož jste se stal obětí Vy nebo někdo z Vaší domácnosti, jste neoznámil/i policii? (můžete označit i více možností a u každé možnosti uveďte kolikrát)

- a) Krádež auta .....kolikrát
- b) Krádež věcí z auta.....kolikrát
- c) Krádež motocyklu .....kolikrát
- d) Krádež kola.....kolikrát
- e) Vloupání do obydlí..... kolikrát
- f) Vloupání do chaty, chalupy .....kolikrát
- g) Loupež .....kolikrát
- h) Krádež osobních věcí ..... .kolikrát
- i) Fyzické napadení ..... kolikrát
- j) Sexuální napadení ..... kolikrát
- k) Domácí násilí ..... kolikrát
- l) Stalking (nebezpečné pronásledování fyzicky telefonem i jinak) .....kolikrát
- m) Podvod při internetovém nakupování .....kolikrát
- n) Podvodné e-maily ..... kolikrát
- o) Jiné trestné činy – uveďte jaké a u každého kolikrát.....
.....
.....
.....
.....

8. Z jakého důvodu jste Vy nebo někdo z Vaší domácnosti trestný čin (trestné činy) nenahlásil/i policii? (můžete označit i více možností, možnost, která převažuje, můžete podtrhnout nebo ztučnit)

- a) Nedůvěra, že by to policie vyřešila
- b) Škoda/újmá nebyla tak závažná, nestálo to za námahu
- c) Událost vyřešil/i sám/i
- d) Strach z pomsty pachatele
- e) Pachatelem byl někdo z mých/našich blízkých

- f) Jiný důvod – uveďte jaký, můžete i více .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- g) Nevím

Příloha II: Dotazník

Dobrý den,

V rámci své bakalářské práce, jejíž smyslem je zjistit míru obětí trestné činnosti, míru latence trestné činnosti (tj. míru neoznámených trestných činů policii) a důvody neoznámení policii, si Vás dovoluji požádat o vyplnění anonymního dotazníku. Informace získané z tohoto dotazníku budou sloužit výhradně pro účely bakalářské práce.

Předem děkuji za vyplnění.

Roman Svatoš – student Vysoké školy evropských a regionálních studií, České Budějovice

1. Do jaké věkové skupiny spadáte?
  - a) Do 25 let
  - b) 25 – 50 let
  - c) Více než 50 let

2. Jakého jste pohlaví?
  - a) Muž
  - b) Žena

3. Stal jste se v posledních 5 letech Vy nebo někdo z Vaší domácnosti obětí (poškozeným) trestného činu? (pokud ano, pokračujte)
  - c) Ano
  - d) Ne

4. V kolika případech jste se stal Vy nebo někdo z Vaší domácnosti obětí trestného činu za posledních 5 let?
  - g) 1x
  - h) 2x
  - i) 3x
  - j) 4x
  - k) 5x
  - l) Vícekrát

5. Obětí jakých trestných činů jste se stal Vy nebo někdo z Vaší domácnosti? (můžete označit i více možností)
  - p) Krádež auta
  - q) Krádež věcí z auta
  - r) Krádež motocyklu
  - s) Krádež kola
  - t) Vloupání do obydlí

- u) Vloupání do chaty, chalupy
- v) Loupež
- w) Krádež osobních věcí
- x) Fyzické napadení
- y) Sexuální napadení
- z) Domácí násilí
- aa) Stalking (nebezpečné pronásledování fyzicky telefonem i jinak)
- bb) Podvod při internetovém nakupování
- cc) Podvodné e-maily
- dd) Jiné trestné činy

6. Neoznámil jste policii některý z uvedených trestných činů Vy nebo někdo z Vaší domácnosti, kde jste se stal/i obětí (poškozeným) za posledních 5 let?

- c) Ano
- d) Ne

7. Pokud jste některý z uvedených trestných činů Vy nebo někdo z Vaší domácnosti neoznámil/i policii, tak v kolika případech?

- g) 1x
- h) 2x
- i) 3x
- j) 4x
- k) 5x
- l) Vícekrát

8. Který z trestných činů, jehož jste se stal obětí Vy nebo někdo z Vaší domácnosti, jste neoznámil/i policii? (můžete označit i více možností)

- a) Krádež auta
- b) Krádež věcí z auta
- c) Krádež motocyklu
- d) Krádež kola
- e) Vloupání do obydlí
- f) Vloupání do chaty, chalupy
- g) Loupež
- h) Krádež osobních věcí
- i) Fyzické napadení
- j) Sexuální napadení
- k) Domácí násilí
- l) Stalking (nebezpečné pronásledování fyzicky telefonem i jinak)
- m) Podvod při internetovém nakupování
- n) Podvodné e-maily
- o) Jiné trestné činy

9. Z jakého důvodu jste Vy nebo někdo z Vaší domácnosti trestný čin (trestné činy) nenahlásil/i policii? (můžete označit i více možností)

- h) Nedůvěry, že by to policie vyřešila
- i) Škoda/újmá nebyla tak závažná, nestálo to za námahu
- j) Událost vyřešil/i sám/i
- k) Strach z pomsty pachatele

- l) Pachatelem byl někdo z mých/našich blízkých
- m) Jiný důvod
- n) Nevím